

JAARVERSLAG 2016
Stichting Toneelgroep Oostpool

Hoe nu mens te zijn?
toneelgroepoostpool.nl

JAARVERSLAG 2016
Stichting Toneelgroep Oostpool
Vastgesteld op 21 maart 2017 te Arnhem.

Stichting Toneelgroep Oostpool
Nieuwstraat 58 6811 HX Arnhem | tel. (026) 443 76 55
fax (026) 442 09 18 | www.toneelgroepoostpool.nl
KvK 41047361 | RSIN 002988781

Redactie
Fanne Boland, Anita van der Kroft en Ruud van Meijel

Vormgeving
Hugo Naber

Fotografie
Sanne Peper: omslag, achterzijde
Edwin Deen: pagina 7 en 27
Sanne Peper: pagina 9, 11, 13, 15, 17, 21, 25, 29 en 31
JU Ruhrtriennale: pagina 22

INHOUDSOPGAVE

1.	Bestuursverslag	p.4
1.1.1	Voorwoord	p.5
1.1.2	Missie, visie, waarden en doelen	p.7
1.2	Inhoudelijk jaarverslag	p.8
1.2.1	Producties	p.8
1.2.2	Educatie & participatie	p.22
1.2.3	Talentontwikkeling	p.32
1.3	Zakelijk jaarverslag	p.36
1.3.1	Organisatie	p.36
1.3.2	Publiek	p.36
1.3.3	Prestaties	p.37
1.3.4	Partners	p.37
1.3.5	Ondernemerschap	p.38
1.3.6	Financiën	p.38
2.	Verslag van de raad van toezicht	p.42
3.	Enkelvoudige jaarrekening 2016	p.44
3.1	Balans per 31 december 2016 (na resultaatverdeling)	p.45
3.2	Exploitatierekening 2016	p.46
3.3	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	p.48
3.4	WNT-verantwoording 2016	p.49
3.5	Prestatieoverzicht 2016	p.50

A blurred background image showing a group of people in a meeting. A man in a white shirt is pointing towards a screen or document. Other people are visible in the foreground and background, some looking at the screen. The overall scene is out of focus.

1. BESTUURSVERSLAG

1.1.1 Voorwoord

Op de theatervoorstellingen die wij maken wordt door het publiek veelvuldig gereageerd. We krijgen korte enthousiaste reacties in de theaterfoyers, we krijgen lange kritische e-mails vol vragen en we krijgen liefdevolle ervaringsbeschrijvingen in ons online gastenboek. In 2016 ontvingen wij tot tweemaal toe wel heel bijzondere respons.

Een docent van een middelbare school in Zetten vertelde dat na het zien van *Bromance* – de feelgood voorstelling over drie jongens en hun vriendschap, ontluikende liefde en homo-angst – er maar liefst vijf leerlingen uit de kast waren gekomen. “Er is een sneeuwbeleffect ontstaan door de voorstelling. De leerlingen voelen en zien dat het klimaat nu zo open is dat het een goede tijd is om het te vertellen.”, aldus de docent. Onze voorstellingen voor jongeren zijn bedoeld om hun wereldbeeld te verrijken. Het is mooi als blijkt dat we daar ook daadwerkelijk een bijdrage aan hebben geleverd.

Veel reacties kwamen ook op het affiche van de voorstelling *De Lankmoedigen*. Het gebruikte beeld werd door menigeen als aanstootgevend ervaren. Een bewoonster van Arnhem diende een klacht in bij de Reclame Code Commissie. Het affiche toonde het gehavende gezicht van Hansje, een transgender personage uit het stuk van Joeri Vos. De commissie oordeelde dat het affiche de grenzen van het toelaatbare niet te buiten ging. De poster als geheel maakte duidelijk dat het om een theatervoorstelling en een geschminkt gezicht gaat. Daarnaast verheerlijkte het beeld het geweld niet, maar was het duidelijk dat het juist door middel van theater aan de kaak werd gesteld.

Bovenstaande voorbeelden tonen hoezeer in de voorstellingen van Toneelgroep Oostpool het verband wordt gezocht met maatschappelijke kwesties. We schuwen daarbij de grenzen niet. Ook in 2016 streefden we naar mooie theaterervaringen die evenzeer tot nadenken stemmen. Het is verheugend dat dit ook in het professionele circuit wordt opgemerkt. De jongerenvoorstelling *Bromance* won de Gouden Krekel tijdens het gala van het Nederlands Theaterfestival 2016 en begin 2017 de eerste prijs op het Nederlands-Duitse Kaas&Kappes Festival, de jongerenvoorstelling *Pretpark* werd genomineerd met een Zilveren Krekel en de voorstelling *They are just kids* werd geselecteerd door de Nederlandse Toneeljury als een van de beste voorstellingen uit 2015-2016.

Marcus Azzini, artistiek directeur
Ruud van Meijel, zakelijk directeur

1.1.2 Missie, visie, waarden en doelen

Visie

Onze samenleving is een, op het eerste gezicht, open samenleving: we zijn verbonden met online (en offline) netwerken, we maken verre reizen, we doen mee aan burgerinitiatieven voor asielzoekers, we delen ons privéleven met honderden Facebook-‘vrienden’, we zijn 24/7 bereikbaar. We kunnen contact maken met wie we maar willen, wanneer we maar willen. We zijn vrij.

Maar het gevolg van die vrijheid is dat onze werelden fragmenteren. Je kunt niet met alles, iedereen en overal voortdurend in verbinding zijn. We moeten kiezen. Kiezen doe je op basis van interesse, belang en herkenning. Dit heeft tot gevolg dat de verbindingen die we aangaan op ons eigen terrein blijven. De vrijheid en veelheid brengen dus een tegenovergestelde neiging teweeg: we zijn steeds beter in staat te vermijden wat ons niet interesseert, of – sterker nog – wat ons niet bevalt. We houden onszelf gevangen in het bekende.

De neiging tot geslotenheid schuilt in ons allemaal: we worden ongerust van andersdenkende nieuwelingen, we zijn geobsedeerd door veiligheid, we zien onze denkbeelden liever bevestigd dan bevraagd. Kortom, de waarde van de ontmoeting met het onbekende of de ‘ander’ staat onder druk.

Missie

Toneelgroep Oostpool gelooft in theater als middel voor onvoorziene ‘ontmoetingen’ met andere mensen, tijden en denkbeelden. TgO laat je ervaren dat gevoelens tegenstrijdig kunnen zijn en gedachten kunnen veranderen. Dat we samenleven met andere mensen, die zich net als wij elke dag opnieuw verhouden tot de onbevattelijkheid van ons bestaan. Leven is synoniem voor groei en de werkelijkheid is een proces. De TgO-theatermakers hebben elk een eigen vormtaal en inhoudelijk perspectief. Maar onvoorwaardelijk delen zij met de toeschouwer de vraag: *Hoe nu mens te zijn?*

Waarden

- De voorstellingen van TgO zijn altijd persoonlijk en in contact met het publiek. De makers staan – als het ware – midden in hun voorstelling en spreken zo de tijdelijke gemeenschap in de theaterzaal van mens tot mens aan. Ze bieden inzicht, troost of confrontatie, in elk geval geen escapisme.
- De voorstellingen van TgO worden altijd op het scherpst van de snede gemaakt. Artistieke risico’s worden niet vermeden, omwille van voortdurend onderzoek naar de zeggingskracht van theater in deze tijd en de overtuiging dat wat het gezelschap voortbrengt moet bijdragen aan de innovatie van het vak.
- In het collectief ‘wijzer worden’ ligt de waarde van dat wat TgO voortbrengt. Of het nu gaat om de stagiair-acteur die zijn eerste stappen zet in een professionele theateromgeving, of om het publiek dat via de voorstelling gezichtspunten krijgt aangereikt als mogelijke antwoorden op de vraag: Hoe nu mens te zijn?

Doelen

- Theater maken voor een publiek vanaf 15 jaar.
- Toneelgroep Oostpool wil daarin zowel artistiek als zakelijk succesvol zijn.
- Het gezelschap streeft naar een optimale zaalbezetting en een groei naar gemiddeld 50.000 bezoekers in 2013-2016.

1.2 Inhoudelijk jaarverslag

1.2.1 Producties

They are just kids

HERNEMING VLAKKE VLOERVOORSTELLING | VAN 12 JANUARI T/M 27 FEBRUARI 2016
IN DE THEATERS | PREMIÈRE 6 SEPTEMBER 2014 IN HUIS OOSTPOOL TE ARNHEM

tekst Roeland Hofman | regie Marcus Azzini | met Judith van den Berg, Ludwig Bindervoet,
Matthijs van de Sande Bakhuyzen | kostuums Femke van Neerven

‘Beauty and the Devil are the same thing.’ | Robert Mapplethorpe

Intenties

Marcus Azzini startte in 2012 met *(In) Koud water* een drieluik over jonge mensen die in een roerig tijdperk op zoek gaan naar alternatieve manieren van leven. *They are just kids* is het tweede deel uit dit drieluik, stammend uit 2014. Omdat de voorstelling goed ontvangen werd in Huis Oostpool volgde in 2016 een landelijke tournee.

Inhoud/vorm

In 1967 ontmoeten Patti Smith en Robert Mapplethorpe elkaar. Zij een rel-schoppend en onaangepast wichtje, hij een verlegen misdienaar vol donkere verlangens. Het is het begin van een onvoorwaardelijke, maar onstuimige vriendschap, waarin de twee beginnende kunstenaars op zoek gaan naar erkenning. Erkenning als kunstenaar, maar ook als mens.

De voorstelling was evenveel een ode aan jongzijn in de jaren '70 als een requiem voor een geliefde. Muziek, fotografie, performance en mode hadden een substantieel aandeel in de voorstelling. De veranderingen in de vriendschap als gevolg van de coming out van Mapplethorpe en zijn latere ziekteproces door aids lieten ook de teloorgang van de jeugdige overmoed zien.

Resultaat

Azzini zet in dit drieluik bewust een klein groepje acteurs in, om binnen deze drie producties aan talentontwikkeling en ‘ensemble-vorming’ te kunnen doen. De voorstelling werd door de Nederlandse Toneeljury voor het Theater Festival geselecteerd.

Prijzen

Selectie Nederlands Theaterfestival 2016. Uit het Jury Rapport: “Ludwig Bindervoet is een even charmante als gevaarlijke Robert, Judith van den Berg een bezorgde en toch boze Patti. Maar het duo wordt door een trio opgevoerd, waarbij Matthijs van de Sande Bakhuyzen afwisselend de rollen van Patti, Robert en een verteller op zich neemt. De drie spelers becommentariëren de wereld, zichzelf en elkaar in een toneelbeeld als een altaar. Een frisse regie van Marcus Azzini, liefdevol verwijzend naar een andere tijd en met weemoed naar het jong zijn van nu.”

Pers

‘In deze zinderende encscenering zijn het de mooi gedoseerde, soms ontnuchterende kalme momenten en zwijgende confrontaties die raken.’ | Trouw ★★★★★

‘Deze voorstelling zet hoog in, vibrerend van energie.’ | NRC ★★★★★

‘Liefdevolle ode aan twee eigenzinnige, verwante zielen.’ | Volkskrant ★★★★★

‘Sterk acteurstrio: ze laten je iets zien, maar vooral iets voelen.’ | Theaterkrant ★★★★★

Lulu

GROOT GEMONTEERDE TONEELVOORSTELLING
VAN 5 MAART T/M 14 MEI 2016 IN DE NEDERLANDSE SCHOUWBURGEN
PREMIÈRE OP 12 MAART 2016 IN STADSTHEATER ARNHEM

tekst Frank Wedekind | vertaling Judith Herzberg | bewerking Hannah van Wieringen | regie Marcus Azzini | spel Benja Bruijning, Marisa van Eyle, Kees Hulst, Jelle de Jong, Teun Luijkx, Kirsten Mulder, Martijn Nieuwerf | decor Lernert & Sander | muziek Joost van Bellen en Sander Stenger (Star Studded Studios) | lichtontwerp Yuri Scheuders | dramaturgie Fanne Boland

‘Lulu, dat ben ik.’ | Arnon Grunberg

Intenties

Het stuk *Lulu* van Frank Wedekind kent een lange voorgeschiedenis. Eerst waren er twee losse stukken *Erdgeist* en *Büchse der Pandora*, later – deels onder druk van censuur – samengevoegde versies van 5 en 7 bedrijven. Het is een van de meest complexe personages uit de drama-geschiedenis. Ze verleidt, laat zich verleiden, is slachtoffer en dader. Azzini en Van Wieringen zagen in haar een moderne vrouw die zich steeds in een nieuw leven lijkt te ontpoppen.

Inhoud/vorm

Lulu is een tragikomische voorstelling over het donkere verlangen van de mens om de ander te bezitten, met mededogen voor de worsteling die liefde is. We zien een vrouw en haar elkaar opvolgende geliefden, die elkaar tot grote hoogten stuwen en elkaar net zo rücksichtslos over de kling jagen. Azzini: ‘In de liefde werkt bezitsdrang destructief. Om liefde te laten groeien moet je de hand van de ander soms even loslaten.’

Azzini vroeg vormgevers van buiten het theaterveld: Het decor was in handen van kunstenaarsduo Lernert & Sander. DJ Joost van Bellen verzorgde samen met Sander Stenger (Star Studded Studios) de muziek. Azzini koos hiervoor om zijn *Lulu* zoveel mogelijk van ‘nu’ te maken.

Resultaat

Kirsten Mulder werd geprezen voor haar ‘tour de force’ in de titelrol. De publieksopkomst viel helaas tegen. Uit een door TgO gemaakte analyse van het theaterveld bleek dat de hoeveelheid premières en tournees in de grote zaal in dezelfde periode als *Lulu* opvallend groot was. Via verschillende daarvoor geschikte kanalen (bijvoorbeeld het landelijke overleg van de BIS-gezelschappen) bepleit TgO een betere afstemming.

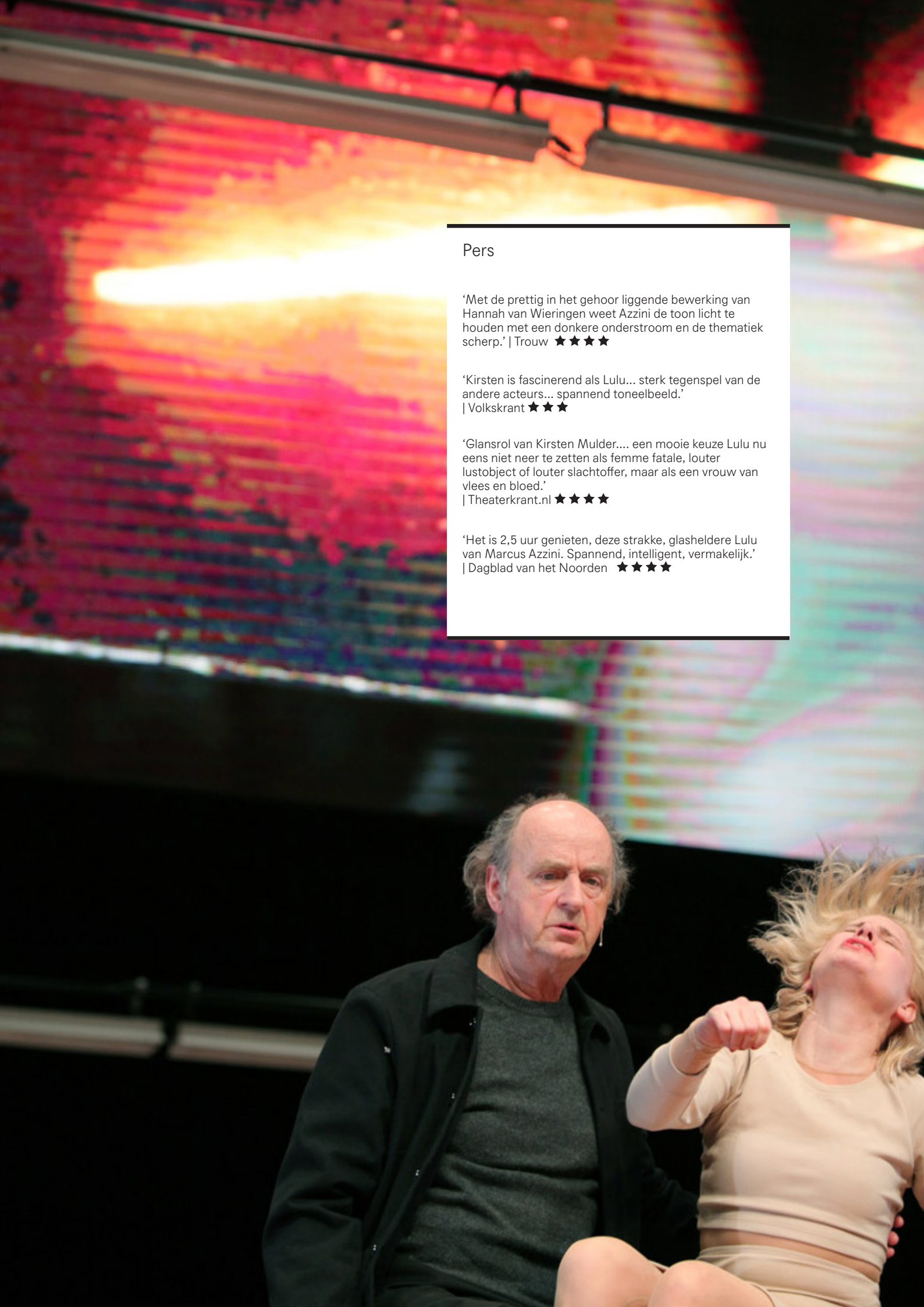
Pers

‘Met de prettig in het gehoor liggende bewerking van Hannah van Wieringen weet Azzini de toon licht te houden met een donkere onderstroom en de thematiek scherp.’ | Trouw ★★★★★

‘Kirsten is fascinerend als Lulu... sterk tegenspel van de andere acteurs... spannend toneelbeeld.’ | Volkskrant ★★★★★

‘Glansrol van Kirsten Mulder.... een mooie keuze Lulu nu eens niet neer te zetten als femme fatale, louter lustobject of louter slachtoffer, maar als een vrouw van vlees en bloed.’ | Theaterkrant.nl ★★★★★

‘Het is 2,5 uur genieten, deze strakke, glasheldere Lulu van Marcus Azzini. Spannend, intelligent, vermakelijk.’ | Dagblad van het Noorden ★★★★★

Hideous (wo)men

OP 16 APRIL 2016 IN DE BRAKKE GROND TE AMSTERDAM
OP 21 EN 22 MEI IN BERLIJN TIJDENS DE BERLINER FESTSPIELE
PREMIÈRE OP 9 NOVEMBER 2013 IN HUIS OOSTPOOL TE ARNHEM

met en door Suzan Boogaardt, Bianca van der Schoot, Susanne Kennedy, Nettie Blanken, Willemijn Zevenhuijzen, Erika Cederqvist | decor Katrin Bombe | kostuums Lotte Goos | lichtontwerp Gé Wegman| geluidscompositie Wessel Schrik

‘Illusion is no longer possible because the real is no longer possible. Welcome to the desert of the real.’ | Jean Baudrillard

Intenties

Hideous (wo)men vormde het vierde deel van de serie *Visual Statements* van Suzan Boogaardt en Bianca van der Schoot (eerdere delen waren *Small World*, *BLIMBO* en *Spectaculaire Voorstelling*). Het is een reeks beeldende voorstellingen over de spektakelmaatschappij en de rol van de beeldcultuur in het leven van vandaag.

Vorm/inhoud

Een voortdurend draaiend decor toonde verschillende ruimtes in een huis. Er klonken voice-over-stemmen van wat leek op een Amerikaanse soap met typematige personages. De playbackende acteurs droegen levensechte maskers en pruiken, die paradoxaal genoeg de kunstmatigheid van de figuren benadrukten. Gaandeweg verdubbelden de personages en kregen de taferelen een steeds grensoverschrijdender karakter (seksueel explicieter, gewelddadiger). In het laatste deel opende zich een doos van Pandora, waarin een groep ‘dezelfde’ vrouwen – dat wil zeggen, met dezelfde maskers en pruiken – zich binnenstebuiten leek te keren.

De voorstelling onderzoekt op beeldende wijze de vraag: Als het onwrikbare zelf een fundamentele vergissing blijkt en de illusie onze natuurlijke toestand is, welke onwaarheden kunnen wij als moderne mens dan loslaten en welke zullen we nooit kunnen missen?

Resultaat

Hideous (wo)men was een omstreden voorstelling voor zowel pers als publiek. Enerzijds bewonderd omdat het de grenzen van het theater oprekte, anderzijds bekritiseerd juist omdat het geen bekend kijkkader bood. In april en mei 2016 is *Hideous (wo)men* op verzoek van de Brakke Grond en de Berliner Festspiele hernomen.

Prijzen

VSCD Mimeprijs.

Uit het juryrapport: ‘In dit vierde deel van de serie ‘Visual Statements’ zien we een wonderbaarlijke carrousel van opeenvolgende tableaux-vivants en schokkende performances, waarin de mens wordt neergezet als een cliché van zichzelf (...). Voor betrokkenheid of ontroering is nauwelijks ruimte in deze provocatieve, zorgvuldig gemaakte en zeer knap uitgevoerde voorstelling. In zijn radicale lichamelijke past dit stuk goed in de Nederlandse mimetraditie.’

Pers

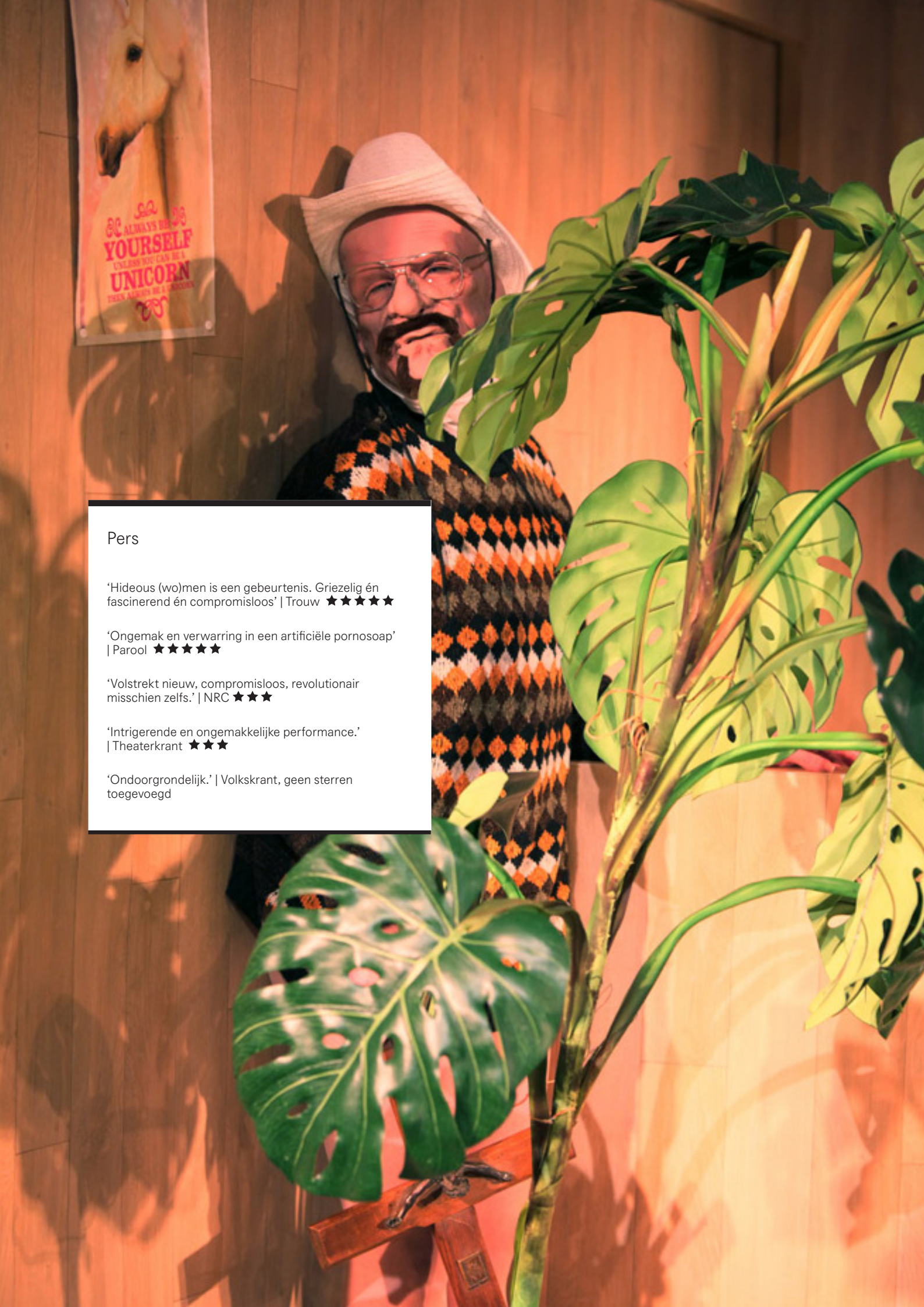
‘Hideous (wo)men is een gebeurtenis. Griezelijk én fascinerend én compromisloos’ | Trouw ★★★★★

‘Ongemak en verwarring in een artificiële pornosoap’ | Parool ★★★★★

‘Volstrekt nieuw, compromisloos, revolutionair misschien zelfs.’ | NRC ★★★★★

‘Intrigerende en ongemakkelijke performance.’ | Theaterkrant ★★★★★

‘Ondoorgrondelijk.’ | Volkskrant, geen sterren toegevoegd

Kletsmajoor

VAN 23 JUNI T/M 15 AUGUSTUS 2016 OP DE PARADE TE ROTTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT EN AMSTERDAM OP 19 AUGUSTUS 2016 OP LOWLANDS FESTIVAL TE BIDDINGHUIZEN VAN 18 T/M 21 AUGUSTUS 2016 OP SONSBEK THEATERAVENUE TE ARNHEM PREMIÈRE 24 JUNI 2016 OP DE PARADE TE ROTTERDAM

van en met Teun Luijkx en Vincent Van Der Valk | eindregie Casper Vandeputte | parademaker Laurens Van Lottum | kostuums Femke Van Neerven |licht en geluid Gijs Kuijpers

Intenties

Teun Luijkx en Vincent van der Valk ontwikkelden tijdens het spelen in regies van Azzini een repertoire aan gedeelde humor, fascinaties en verontwaardiging. Exclusief voor de zomerfestivals vroeg Azzini Luijkx en Van der Valk hun ideeën over de belachelijkheid van mens-zijn ('ik klets dus ik ben') om te zetten in een performance.

Inhoud/vorm

Kletsmajoor gaat over het geblaat, gezwets, gezever van deze en alle tijden. Gewapend met een handjevol slappe anekdotes, verkeerd geciteerde quotes, gammele levenslessen en een grabbelton aan algemene kennis gaan twee mannen in een doos de strijd aan met de stilte.

De voorstelling week af van 'gewone' voorstellingen die te zien zijn op festivals. De twee mannen kletsten namelijk vier uur lang non-stop. Deze vier uur durende klets werd opgedeeld in een startceremonie, drie voorstellingen, parade maken, kleedkamersessies en een slotceremonie.

Resultaat

De voorstelling die het midden hield tussen een cabaretseke persiflage en uitputtende performance sloeg goed aan bij het festivalpubliek. Omdat de spelers samen met eindregisseur Casper Vandeputte de radicaliteit van het idee om eindeloos te kletsen omarmden ontstonden er meerdere lagen in het materiaal. De 'oppervlakte' van de onzin uitkramende mens en de 'diepgang' van de wanhoopspoging ertoe te doen, die erachter schuilgaat.

Pers

'Virtuoos doen deze spelers dat, hilarisch, en ook zo terloops allemaal, dat het je nog zou ontgaan hoe slim het in elkaar steekt.' | Volkskrant

'Hoe Luijkx en Van der Valk elkaar bijvallen, aftroeven en verbeteren is een plezier om naar te kijken.' | Theaterkrant

'Het effect is een onstuitbare woordenstroom van twee mannen die knap het idee van een kletsmajoor belichamen.' | NRC

Kogelvis

COPRODUCTIE VAN TONEELGROEP OOSTPOOL MET LUNCHTHEATER BELLEVUE
VAN 20 SEPTEMBER T/M 20 OKTOBER TE ZIEN IN THEATER BELLEVUE TE
AMSTERDAM EN HUIS OOSTPOOL TE ARNHEM
PREMIÈRE ZATERDAG 24 SEPTEMBER 2016 IN THEATER BELLEVUE TE AMSTERDAM

tekst Nick Bruckman | regie Marcus Azzini | spel Sebas Berman, Thomas
Cammaert, Abe Dijkman, Jurriën Remkes | productieleiding Lowie Smink

Intenties

Regisseur en schrijver Nick Bruckman reisde Jeffrey Dahmer
achterna en reconstrueerde de fascinatie voor de ‘Milwaukee
Cannibal’. Dahmer verdoofde tussen ‘78 en ‘91 zeventien
jongens en hield ze weken in zijn huis, om te spelen met de
levenloze lichamen, seks met ze te hebben, ze te ontleden
en uiteindelijk op te eten. Bruckman en Azzini besloten op
artistieke gronden voor deze productie de handen ineen
te slaan: zo ontstond de coproductie met Lunchtheater
Bellevue.

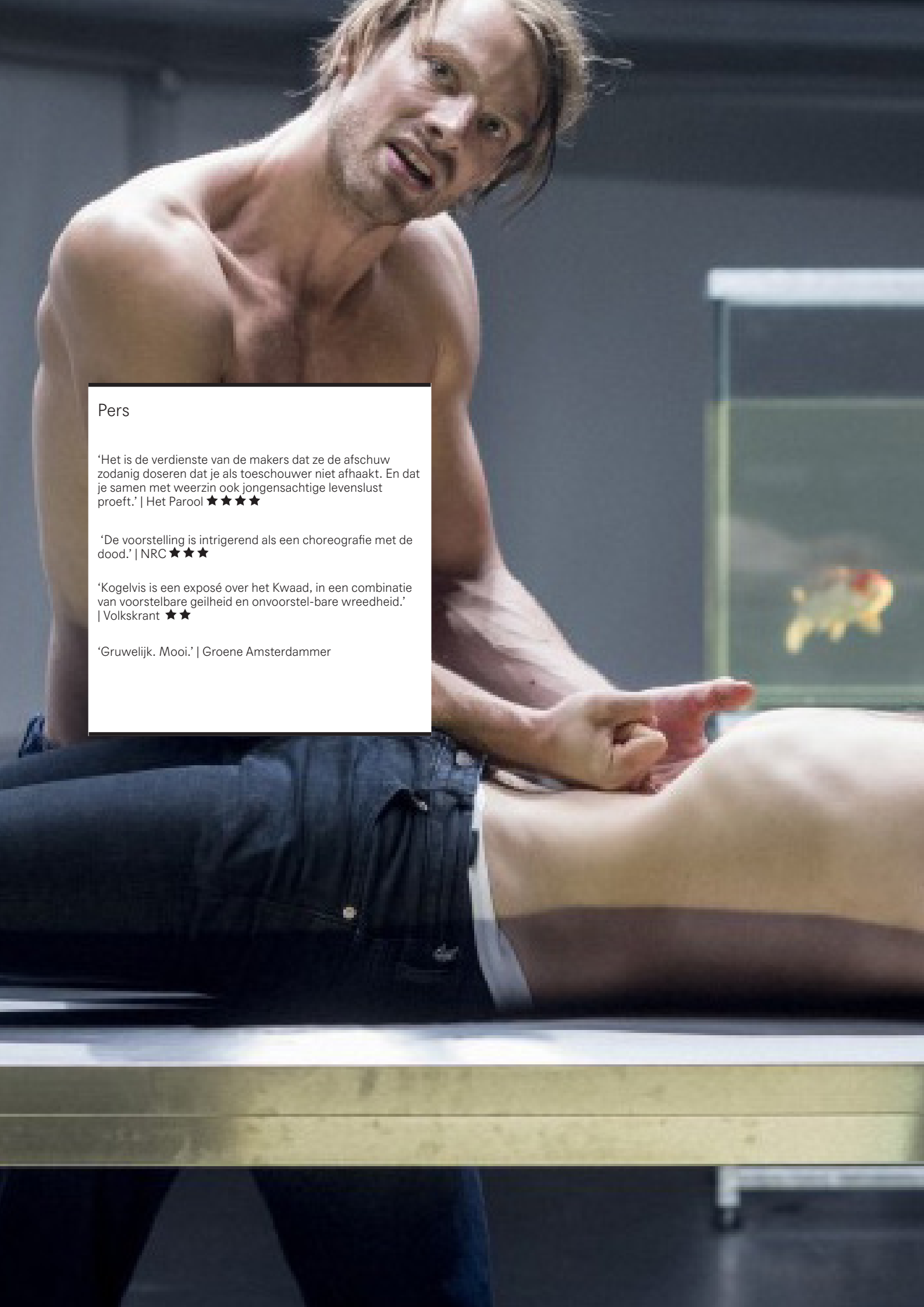
Inhoud/vorm

Bruckman debuteerde met deze nieuwe toneeltekst waarin
hij niet alleen Dahmer een rol gaf. Hij schreef ook het
onderbewuste van Rita, de zus van een van de nabestaanden,
die wacht op haar broertje. Het is een toneelstuk over
jongens die zich willen overgeven en willen verdwijnen,
mannen die willen bezitten en controleren, de schoonheid
van het bewusteloze lichaam en de onderdrukking van al die
gedachten.

De regie van Azzini richtte zich op de
verschillende kanten die met de thematiek verbonden
zijn: nieuwsgierigheid, destructie, lust, bezorgdheid,
onbezonnenheid, obsessie. Zonder een verklaring te geven,
maar met gevoel voor tegenstrijdige gevoelens en driften
maakte Azzini een nauwkeurig vormgegeven stilleven.

Resultaat

Deze coproductie leverde Azzini een extra artistiek
laboratorium op: een deel van de samenwerkingen zullen in
andere TgO producties worden voortgezet.

Pers

‘Het is de verdienste van de makers dat ze de afschuw
zodanig doseren dat je als toeschouwer niet afhaakt. En dat
je samen met weerzin ook jongensachtige levenslust
proeft.’ | Het Parool ★★★★★

‘De voorstelling is intrigerend als een choreografie met de
dood.’ | NRC ★★★★★

‘Kogelvis is een exposé over het Kwaad, in een combinatie
van voorstelbare geilheid en onvoorstel-bare wreedheid.’
| Volkskrant ★★

‘Gruwelijk. Mooi.’ | Groene Amsterdammer

Demonen

GROOT GEMONTEERDE TONEELVOORSTELLING
VAN 1 OKTOBER T/M 17 DECEMBER 2016 IN DE NEDERLANDSE SCHOUWBURGEN
PREMIÈRE 8 OKTOBER 2016 IN STADSTHEATER ARNHEM

tekst Lars Norén | vertaling Karst Woudstra | regie Marcus Azzini | spel Mariana Aparicio
Torres, Kirsten Mulder, Rick Paul van Mulligen, Daan Schuurmans | dramaturgie
Fanne Boland | muziek Kasper Tarenskeen | scenografie Wikke van Houwelingen,
Marloes van der Hoek | kostuums Lotte Goos | lichtontwerp Yuri Schreuders

De liefde vinden is één ding. De liefde behouden minstens zo complex.

Intenties

Azzini is al lang een bewonderaar van het werk van Lars Norén (1944). Zijn stuk *Demonen* wordt de moderne *Who's afraid of Virginia Woolf?* genoemd. Azzini toont in zijn voorstellingen met een grote lading mededogen de menselijke zoektocht naar contact en zelfstandigheid. Precies dat is waar de stukken van Norén en de voorstellingen van Azzini elkaar raken en waarom Azzini met *Demonen* de grote zaal in wilde.

Inhoud/vorm

Demonen gaat over de poging een leven lang samen te blijven. Frank komt thuis met de urn van zijn moeder. Katarina – zijn vrouw – heeft zin in een leuke avond. Ze besluiten de onderburen uit te nodigen voor een borrel. Jenna en Tomas zijn blij hun drukke gezinsleven voor een avond te kunnen ontvluchten. Hoe later het wordt, hoe vileiner de conversatie. Totdat alles over de rand loopt, van de whisky tot de as van Franks moeder.

De voorstelling toont een huiskamer als plaats delict van een emotioneel slagveld. Het woord ‘thuisfront’ kreeg niet vaak zo’n wrange betekenis. Getrouwd zijn betekent ook samenleven met elkaars ‘demon’, de angsten en verlangens waar de personages door bezeten zijn.

Resultaat

Met een kleine cast in de grote zaal en een decor waarin een constructie van glas en metaal dienstdeed als appartement, werd dit huiskamerdrama ‘larger than life’. De pers was unaniem lovend en de publieksopkomst liep stukken beter dan bij *Lulu*.

Pers

‘Azzini’s regie van *Demonen* is intelligent, gedurfd, en met scherpe overgangen flink op tempo. Daan Schuurmans is de enerverende motor van de voorstelling.’
| De Volkskrant ★★★★★

‘Deze *Demonen* is een met veel aandacht gecomponeerde, prikkelende, moderne voorstelling. De regie van Marcus Azzini is strak, de speelstijl surrealistisch en daardoor is de voorstelling in vorm en ritme erg sterk.’
| Theaterkrant ★★★★★

‘*Demonen* van Azzini is een toneelspel over liefde, zorg en aandacht. Dit eigentijdse huiskamerdrama weet te ontroeren.’ |NRC ★★★★★

‘Gezamenlijk maken ze een sterke boog, die met precies genoeg nuance onverwachte wendingen en grillig plezier geen moment verveeld’. | Het Parool ★★★★★

‘Een voorstelling waarin alles op z’n plaats valt.’
| Meppeler Courant ★★★★★

De Lankmoedigen

VLAKKE VLOERVOORSTELLING VAN 18 OKTOBER T/M 17 DECEMBER
2016 IN DE NEDERLANDSE THEATERS PREMIÈRE ZATERDAG
22 OKTOBER 2016 IN HUIS OOSTPOOL TE ARNHEM

tekst en regie Joeri Vos | spel Valentijn Benard (stem), Sven Bijma (stem), Maud Dolsma (stem), Jacobien Elffers, Roland Haufe, Ruta van Hoof, Noël S. Keulen, Ilke Paddenburg, Chiem Vreeken | decor Mats Boswijk | muziek Bastiaan Woltjer | lichtontwerp Stijn van Bruggen | kostuums Femke van Neerven, Jessica Hellbach

Intenties

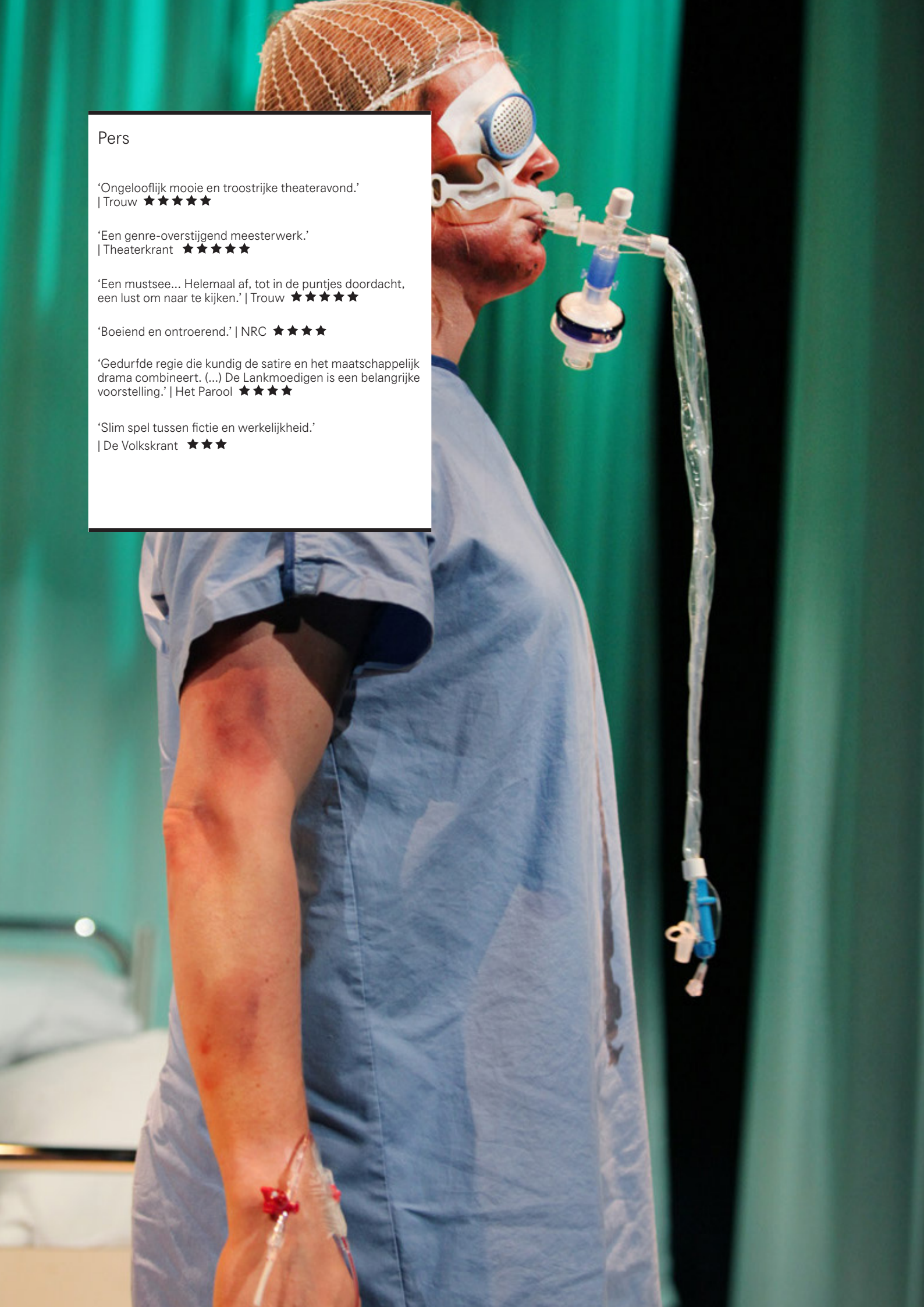
Na *De Onrendabelen* en *Fresh Young Gods* wilde Vos met *De Lankmoedigen* zijn succesvolle drieluik *Goede Bedoelingen* afsluiten en zelf regisseren. De eerdere delen uit de reeks satires over mensen uit verschillende milieus en hun uiteenlopende ‘wereld-verbeterende’ ideeën werden geregisseerd door Marcus Azzini en Eric de Vroedt.

Inhoud/vorm

Goedbedoelende gemeenteambtenaren proberen te redden wat er te redden valt als er een media-rel dreigt rond de in elkaar geslagen transgender en dramatherapeute Hansje. Vertegenwoordigers van de LHBT-community en extreemrechtse bezorgde buurtbewoners grijpen het drama aan om hun stokpaardjes onder de aandacht te brengen. Vos schreef dit keer een tekst waarin de personages geen aanstichter of oplosser van de gebeurtenissen zijn. Zij zijn degenen met zeer beperkte macht, maar een des te groter verantwoordelijkheidsgevoel. Geen ‘well-made-play’, maar een aaneenschakeling van ontmoetingen van goedbedoelenden aan het ziekenhuisbed van Hansje. De optelsom leidde tot een eigenzinnig en kritisch beeld van ‘hen die volhouden en doorstaan’.

Resultaat

Deze productie markeerde twee eindes: ten eerste van het drieluik *Goede Bedoelingen* en ten tweede van de samenwerking van Toneelgroep Oostpool met Joeri Vos, die na een talent-ontwikkelingstraject van vier jaar een nieuwe weg inslaat. Een nieuw begin was het in zekere zin ook: met een deel van het tijdens zijn werk bij TgO opgebouwde artistiek team werkt hij verder als artistiek leider van De Veenfabriek in Leiden.

Pers

- ‘Ongelooflijk mooie en troostrijke theateravond.’
| Trouw ★★★★★
- ‘Een genre-overstijgend meesterwerk.’
| Theaterkrant ★★★★★
- ‘Een mustsee... Helemaal af, tot in de puntjes doordacht, een lust om naar te kijken.’ | Trouw ★★★★★
- ‘Boeiend en ontroerend.’ | NRC ★★★★★
- ‘Gedurfde regie die kundig de satire en het maatschappelijk drama combineert. (...) De Lankmoedigen is een belangrijke voorstelling.’ | Het Parool ★★★★★
- ‘Slim spel tussen fictie en werkelijkheid.’
| De Volkskrant ★★★

1.2.2 Educatie & Participatie

TgO verstaat onder educatie het activeren van toeschouwers om theatervoorstellingen beter te begrijpen en te waarderen. Participatie is synoniem voor actief meedoen. Educatie en participatie gaan dus over het activeren van publiek, *voor* theater én *door middel* van theater. In deze paragraaf komen beide soorten activiteiten aan bod.

Jong Oostpool is de verzamelnaam voor alle jeugdvoorstellingen en -activiteiten van TgO, waarin de visie van het gezelschap naar een jonge doelgroep wordt vertaald. In voorstellingen voor de hele klas komen kinderen veelal voor het eerst in aanraking met theater. Vervolgens biedt TgO activiteiten waarin de jongeren zelf kunnen meedoen en zelfs de stap naar het professionele circuit kunnen maken, zoals de coming-of-age-voorstellingen met jongeren uit Arnhem en omgeving en de vooropleiding Oost.

Sinds 2013 coproduceert TgO met Sonnevank voorstellingen voor scholen. De voorstellingen reizen in een omgebouwde vrachtwagentrailer langs middelbare scholen in Oost-Nederland. Ook het Arnhemse festival Hoogte 80 en het Amsterdamse jeugdtheater De Krakeling worden aangedaan. Deze samenwerking is geëvolueerd tot een productieel en artistiek partnerschap. Gezamenlijk worden thema's bepaald en artistieke teams aangetrokken. Bij maakprocessen zijn de artistiek verantwoordelijken van beide gezelschappen betrokken, afwisselend in de rollen van regisseur en dramaturg. De brutale en humorvolle voorstellingen zijn een uitnodiging aan de jeugd om de geest soepel te houden en het onbekende te omarmen.

De educatieve activiteiten worden voortdurend met theaters en scholen geëvalueerd. In de eerste plaats middels online evaluatieformulieren die door TgO en Theater Sonnevancan samen besproken worden. Daarnaast ook door coördinator Jong Oostpool Marti Arts. Zij verkoopt de jongerenvoorstellingen en vraagt na afloop aan de contactpersonen bij de scholen wat TgO kan verbeteren. De meeste scholen nemen inmiddels 'blind' de trailervoorstellingen af, gewoonweg omdat de kwaliteit ervan hoog en stabiel is. De belangrijkste feedback in 2016 was de behoefte aan meer 'tools' voor een nagesprek in de klas. Daar wordt aan gewerkt. Arts volgt een training in procesgericht onderwijs om de leervormen zo goed mogelijk op het hedendaagse onderwijs te laten aansluiten. Jongerenregisseur Timothy de Gilde maakt deel uit van het overleg met andere BIS-gezelschappen over educatie waarin ook uitwisseling van deskundigheid op het vlak van nagesprekken in de klas centraal staat. Het contact met de scholen kenmerkt zich door helderheid en een individuele benadering: elke school is anders en TgO probeert zo goed mogelijk aan de unieke wensen tegemoet te komen.

De stichting CJP houdt precies bij waar de cultuurkaart aan is besteed. TgO staat op 1 in de sector Theater. Daaruit blijkt dat het gezelschap het lukt om scholen en individuele jongeren met het reguliere en educatieve aanbod te bereiken.

Bromance

COPRODUCTIE MET THEATER SONNEVANCK
JONGERENVOORSTELLING 15 TOT 18 JAAR
VAN 2 MAART T/M 3 JUNI 2016 TE ZIEN OP SCHOLEN, FESTIVALS EN IN THEATERS
HERNEMINGEN IN SEPTEMBER T/M DECEMBER 2016 IN THEATERS IN HET LAND
PREMIÈRE 4 MAART 2016 OP HET MONTESSORI COLLEGE TE ARNHEM

tekst Joachim Robbrecht | regie Timothy de Gilde | vormgeving
Janne Sterke | componist Bart Rijnink | dramaturgie Flora Verbrugge
| met Daniel Cornelissen, Willem Voogd, Marius Mensink

Een feelgood voorstelling die ook nog eens ergens over gaat.

Intenties

Regisseur Timothy de Gilde en schrijver Joachim Robbrecht wilden eens niet de gewelddadigheid van trailervoorstellingen als *G745* en *King Oeboe* opzoeken, maar wilden zich wagen aan de intimiteit en zachtheid. Ze gingen aan de slag met misschien wel het spannendste puber-onderwerp denkbaar: beginnende liefde.

Inhoud / vorm

Bromance is een tragikomedie over een ontlukende liefde. Het veilige dorpsleven van de vrienden Tim en Bo wordt op z'n kop gezet als stadsjongen Jonas arriveert. Wat gebeurt er als gevoelens van vriendschap, jaloezie en liefde zich vermengen?

De voorstelling ging niet een op een over homoseksualiteit, mannavrienschap of homo-angst. Het ging er juist om dat dergelijke categorieën in het echte leven nogal eens door elkaar lopen. Dat maakte de voorstelling herkenbaar, niet-dogmatisch en ontwapenend.

Resultaat

De voorstelling werd zeer goed ontvangen en won zelfs de Gouden Krekel op het Theater Festival en de eerste prijs voor de tekst op het Nederlands-Duitse Kaas&Kappes festival. Op een school in Zetten heeft de voorstelling de sfeer rondom homoseksualiteit zo beïnvloed dat vijf leerlingen zich los van elkaar veilig genoeg voelden om uit de kast te komen. Dit is natuurlijk niet per se de verdienste van de voorstelling, en zeker geen expliciet doel ervan, maar toch een opmerkelijk resultaat.

Prijzen

Gouden Krekel voor meest indrukwekkende jeugdtheaterproductie van 2016. Uit het juryrapport: "Tekstschrijver Joachim Robbrecht, regisseur Timothy de Gilde, vormgeefster Janne Sterke en componist Bart Rijnink blijken weer een gouden kwartet: taalgebruik, regie, vormgeving en soundscape zijn strak, snel, efficiënt, raak en to the point. Opvallend is de klassiek-theatrale structuur van *Bromance*: een ongrijpbare indringer ontregelt bestaande sociale structuren en verdwijnt even plots als hij opduikt; zijn komst werkt splijtend alsook helend. In *Bromance* krijgt deze vertrouwde vorm een verrassend pittige uitwerking: de heftige driehoeksverhouding vol bravoure kruipt stiekem onder je huid, om daar venijnig te jeuken als ook zacht te strelen."

Pers

'Een sterke voorstelling over ontlukende homoseksualiteit, met drie fantastische jonge acteurs'
| Volkskrant ★★★★★

'De chemie tussen de drie spelers is ijzersterk en ze geven zich volledig aan hun rollen over, waardoor er ook veel lucht en humor in het drama aanwezig is.'
| Theaterkrant ★★★★★

Pretpark

COPRODUCTIE TONEELGROEP OOSTPOOL MET THEATER SONNEVANCK
JONGERENVOORSTELLING 12 TOT 15 JAAR VAN 19 SEPTEMBER T/M 12
DECEMBER 2016 OP SCHOLEN, FESTIVALS EN IN THEATERS PREMIÈRE VRIJDAG
23 SEPTEMBER BIJ HET STEDELIJK LYCEUM KOTTENPARK TE ENSCHEDE

tekst Jibbe Willems | regie Timothy de Gilde |
vormgeving Julian Maiwald | muziekontwerp
Bart Rijnink | met Judith Noyons, Serin Utlü,
Yorick Zwart, Daniel Cornelissen |
dramaturgie Flora Verbrugge

Intenties

Regisseur Timothy de Gilde vroeg zich af: Wat gebeurt er als een jonge generatie opgroeit met de opvatting dat het leven een spel is, waarin je vrij rond kunt lopen en naar hartenlust missions, quest en zelfgekozen targets kunt halen? Hij vroeg Jibbe Willems een tekst te schrijven als antwoord op deze vraag en zich daarbij te laten inspireren door de film *Funny Games* van Michael Haneke.

Inhoud/vorm

Vader en dochter hebben een weekendje verplichte quality-time in een bungalowpark in Oost-Nederland. Het is tijd om hun band te versterken en de problemen op school te bespreken. Dan wordt er aangeklopt. Een innemend jong stel staat voor de deur. Onvoorspelbaar en zonder reden verstoren ze het familieweekendje en laten een slagveld achter.

De #omdathetkan is de nieuwe religie geworden. *Pretpark* is een theateervoorstelling over de ogenschijnlijk onbeperkte vrijheid die de wereld biedt en de vraag waar je een moreel kompas vandaan haalt in een maatschappij waarin ieder zijn eigen moraal bepaalt.

Resultaat

De voorstelling toonde de perspectieven van het jonge meisje dat wraak wil nemen op haar vader, de vader – zelf niet zonder vuile handen – die zijn dochter op het rechte pad wil houden en twee zonderlinge tieners die geen geweten lijken te bezitten. Dat sloeg aan bij de kinderen van 12 a 14 jaar die hun eigen morele visie beginnen te ontwikkelen en zich voor het eerst afvragen ‘hebben mijn ouders wel gelijk?’. De tekst kreeg een eervolle vermelding op het Nederlands-Duitse Kaas&Kappes festival. Ook is *Pretpark* genomineerd voor een Gouden Krekel als beste jeugdtheateervoorstelling van het seizoen 2016-2017.

Prijzen

Zilveren Krekel voor Pretpark
Pretpark heeft de Zilveren Krekel in de categorie ‘meest indrukwekkende jeugdtheaterproductie van 2017’ gewonnen. De VSCD-Jeugdtheaterjury over Pretpark: ‘Een ijzingwekkende, razend knap gemaakte en moreel uitdagende theaterthriller voor tieners, waarvan de thematiek nog lang na-ijlt.’ Na *Hard Candy* (2013), *GTA5* (2015) en *Bromance* (2016) is dit de vierde Zilveren Krekel binnen vijf jaar die Theater Sonnevanck en Toneelgroep Oostpool gezamenlijk in ontvangst mogen nemen.

Pers

‘Pretpark is een gestileerde nachtmerrie over schuld en medeplichtigheid’ | Theaterkrant ★★★★★

‘Een must see, deze ijzige meedogenloze voorstelling’ | De Volkskrant ★★★★★

Het lijden van de jonge Werther

COMING-OF-AGE VOORSTELLING MET DERTIG JONGEREN
VAN 6 T/M 15 MEI 2016 IN HUIS OOSTPOOL TE ARNHEM
PREMIÈRE OP ZATERDAG 7 MEI 2016 IN HUIS OOSTPOOL TE ARNHEM

tekst Roeland Hofman | regie Timothy de Gilde | met Agnes Stefanski, Amber van Bergeijk, Arielle Zandstra, Ayoub Lamdaghri, Benjamin de Haas, Celine Kleijwegt, Eline van der Voort, Elsa Lubbers, Esther van der Wel, Evelien Kanters, Fabienne Rutten, Iris van den Berg, Jesse Geist, Jip Roemaat, Jolijn Tuentner, Julia van de Wetering, Lena Plantinga, Lilian Hendriks, Marten Kuilman, Meike Wijnhoven, Mikkie Tollenaar, Rosalie Steenbakkers, Sanne van Boetzlaer, Teun Ridde, Tijme Olthof | muziek Lavalu | vormgeving Timothy de Gilde | lichtontwerp Wiel Coopmans | stagiaires Mart van Berckel, Joël van Lith, Imane Dafer en Johanna Knepelkamp

Intenties

In 2016 beoogde jongerenregisseur Timothy de Gilde met dertig jongeren op onderzoek uit te gaan naar in hoeverre een extremistische levenshouding botst met de ontwikkeling van een jong mens naar volwassenheid.

Inhoud/vorm

De lyrische Werther is op slag verliefd als hij Lotte ziet, op haar beurt verliefd op Albert. Ondanks zijn grote verdriet en jaloezie sluit Werther vriendschap met beiden. De door liefdesziekte gedreven Werther weet zich geen raad met zijn groeiende obsessie voor Lotte en hij verruult zijn vriendschap met haar voor een vriendschap met de dood.

Vlak na het verschijnen van de klassieke briefroman *Het lijden van de jonge Werther* van Goethe in 1774 ontstond er een hype rondom het personage Werther. De jongeren in de voorstelling dromen ook over een leven als de jonge Werther en zijn leven vol Sturm und Drang. Vrijwel allemaal speelden zij Werther en verloren zich als groep in de Romantische levenshouding.

Resultaat

De voorstelling sloot naadloos aan op de traditie van ontroerende coming-of-age-voorstellingen. Dit keer was het geen gemakkelijke thematiek en speelde het rijke romantische taalgebruik een belangrijke rol. Het resulteerde in een manifest van jongeren-van-nu.

Publiek

“De 30 jongeren speelden deze smartlap geloofwaardig, met humor en felle levensdrift, ondanks de zelfmoord. Kortom: juist omdat het door jongeren werd gespeeld kreeg de tekst van Goethe nog veel meer lading en zeggingskracht.”

“Heel goed dat Oostpool jongeren serieus neemt en een dergelijk professioneel podium biedt aan talenten in de regio. Dat is al jaren zo, maar werd ook dit jaar weer geheel waargemaakt.”

Tranenstick of dooie hond

HERNEMING ACTEURS IN DE KLAS VOORSTELLING
JONGERENVOORSTELLING 12 PLUS

regie Timothy de Gilde | spel Matthijs IJgosse, Laurens van Lottum

Intenties

Steeds vaker is er de behoefte aan flexibele ontmoetingen met theater, gemakkelijk in te passen in een rooster en locatie. Speciaal voor de ‘eerste ontmoeting’ met theater maakte TgO de korte voorstelling *Tranenstick of dooie hond*.

Inhoud/vorm

De twee acteurs Laurens en Matthijs overvallen een ogenschijnlijk doodgewoon klaslokaal. Beiden hebben hun toneelschooldiploma op zak. Gewapend met een lijkst, Shakespeare’s Hamlet en Stanislavski’s *Lessen voor Acteurs* trachten ze de wetten van het toneelspel te doorgronden. Dit blijkt een stuk lastiger dan ze in eerste instantie vermoedden. Een saboterende collega-acteur, matige tekstvastheid en een belletje van Kemna Casting zijn storende factoren. Ook komen ze er niet uit of je nu beter een tranenstick gebruikt om een huilende Ophelia te spelen, of een emotionele herinnering aan je dode hond. Het is een gemakkelijke en leerzame ontmoeting met de kunstvorm theater die je anders doet kijken naar je dagelijkse omgeving.

Resultaat

Wat deze voorstelling bijzonder maakt is dat het een lezing, workshop en theatervoorstelling in één is. De kijkers weten echt niet wat hun overkomt als er in no time een klaslokaal tot theateruniversum wordt omgevormd. Tegelijkertijd krijgen ze ook stap voor stap de beginselen mee van wat theater is. Voor docenten dus praktisch – het is theorie en praktijk in één – en voor leerlingen plezierig – ze leren ‘spelenderwijs’.

Club Oostpool

EEN INTERDISCIPLINAIR MINIFESTIVAL
UITMONDEND IN EEN DANSFEEST
OP 12 NOVEMBER 2016 IN HUIS
OOSTPOOL TE ARNHEM

Intenties

Deze interdisciplinaire avonden bieden een podium aan jonge kunstenaars. Club-regisseurs Timothy de Gilde en Marcus Azzini wilden met deze aflevering werken vanuit een thema, waardoor de programmering nog beter aansluit op de voorstellingen van TgO. De Club werd geprogrammeerd in samenhang met de Biënnale Gelderland 2016.

Inhoud/vorm

In een tot playroom omgebouwde theaterzaal ontpopt zich een energiek en duister minifestival vol kunsten. Op diverse podia en in verstopte kamertjes hebben zich verscheidene artiesten uit de dans, muziek en het theater verzameld. Rode draad van deze avond is menselijk contact. In de darkroom zijn er 1-op-1 voordrachten van een acteur. Muziek wordt gespeeld voor speciaal geselecteerde personen in het publiek. Dichters brengen met hun woorden mensen in vervoering. En tot slot laat de DJ iedereen dansen alsof er niemand kijkt.

Resultaat

In deze Club was enerzijds de bravoure van de eerste Clubs goed voelbaar en tegelijkertijd ontstond er een nieuw idee. Het playroom-format dat met deze Club het licht zag wordt ontwikkeld tot een nieuwe visie op randprogrammering. Een theatervoorstelling stopt immers niet na het applaus. De thema’s en vormen die er in voorkomen leiden een eigen leven in de verwachtingen en herinneringen van toeschouwers en makers. TgO zoekt graag de randen op van waar de voorstelling begint en eindigt. Daarom is TgO in 2017 begonnen met randprogramma onder de noemer PLAYROOM#. Het zijn de speel- en denkruimtes om de voorstelling heen, waarin thematische verdieping en reflectie op de theaterervaring plaatsvindt. Een vrije ruimte om te schuren, dartelen en dansen met de inhoud.

JOOST

Voor de leden van JOOST werden drie workshops en een *Club Joostpool* georganiseerd. Op 16 januari gaf *They are just kids* actrice Judith van den Berg een workshop acteren. De deelnemers kwamen verkleed als Patti Smith of Robert Mapplethorpe. Op 10 maart gaven Teun Luijckx en Timothy de Gilde een erotische theaterworkshop voorafgaand aan de voorstelling *Lulu*. Na *Het lijden van de jonge Werther* op 14 mei was er een Club Joostpool en kledingruilsessie, om net als Werther de perfecte look bij elkaar te ruilen. Een workshop relatiecrisis-voor-beginners werd er gegeven op 7 oktober in het kader van *Demonen*. Aan de hand van iconische theater-ruziescenes gingen de pubers de vloer op.

Inleidende films

Bij *Lulu* en *Demonen* werden korte documentairefilms van circa 15 minuten gemaakt waarin repetitiebeelden, interviews met de makers en externe deskundigen aan het woord komen. Een lid van het dramaturgisch team van de producties reisde met de voorstellingen mee langs de theaters om de documentaire in te leiden en vragen vanuit het publiek te beantwoorden. Voor *Lulu* werden Simone van Saarloos en Jan Drost geïnterviewd, beide over hun onorthodoxe visie op het thema liefde. In de film voor *Demonen* kwam Karst Woudstra, vertaler, aan het woord. Ook waren er archiefbeelden van hem en schrijver Lars Norén in de film verwerkt.

Nagesprekken met thema-deskundigen

Na afloop van *De Lankmoedigen* was er in een aantal theaters een (gratis) nagesprek voor bezoekers van de voorstelling. Dit nagesprek wierp een licht op hen die normaal gesproken niet in de spotlight staan, op die ene bijzondere man of vrouw dit zich dagelijks inzet om onze samenleving draaiende te houden, zonder daar iets voor terug te verwachten. Zij doen gewoon hun werk. We applaudisseerden voor bijzonder gewone gasten, van verpleegkundigen tot ambtenaren, met gespreksleider Isil Vos.

1.2.3 Talentontwikkeling

Bij Toneelgroep Oostpool is talentontwikkeling geïntegreerd in de algehele werking van het gezelschap. Zo is Joeri Vos lid van het artistiek team en volgt daarbinnen een traject naar de grote zaal. Hij werd in 2016 gevraagd als artistiek leider van De Veenfabriek en maakte per 1 januari 2017 de overstap naar Leiden. De samenwerking met regieduo Jan Hulst en Kasper Tarenskeen beviel in 2015 zo goed dat er, samen met hun andere ‘huis’ Frascati Producties, een talentontwikkelingstraject uitgerold werd.

Marcus Azzini heeft talentontwikkeling als tweede natuur. Hij zit elk jaar in de selectie-commissie van de regieopleiding aan de AHK en regisseerde afgelopen jaar een van de afstudeervoorstelling van de ATKA. Hij leidde een Frascati Sessie: een workshop van twee weken waarin hij met een geselecteerde groep jonge acteurs aan een voorstelling werkte. Ook werd hij in 2016 gevraagd als artistiek leider van het ITs Festival, waardoor hij in de toekomst nog vanzelfsprekender een podium kan bieden aan jong talent.

Ook de andere leden van het artistiek team zijn actief in het kunstvakonderwijs. Huisdramaturg Fanne Boland is docent dramaturgie op de Toneelschool in Arnhem ArtEZ en is lid van de adviesraad van de duale Master Dramaturgie aan de UvA. Jongerenregisseur Timothy de Gilde zat in de selectiecommissie voor de ArtEZ Toneelschool en was gastdocent in Zwolle aan de theater-docenten opleiding van ArtEZ.

Daarnaast bood Toneelgroep Oostpool verschillende stages aan. Er werd door 9 studenten stagegelopen bij het gezelschap. In 2016 was dat op de afdelingen dramaturgie, regie, productie en educatie.

Als onderdeel van hun opleiding maken de derdejaars studenten van de acteursopleiding traditiegetrouw een voorstelling in Huis Oostpool. Voor hen is het een eerste kennismaking met het spelen van een compleet stuk voor publiek o.l.v. van een regisseur in een professionele omgeving. Dit jaar haakte ook de Kunstuniversität Graz aan waardoor het talentontwikkelingsproject een internationale dimensie kreeg.

In samenwerking met ArtEZ, Kunstbedrijf Arnhem, MBO Rijn IJssel, Gelderse Onderwijsgroep Quadraam en Arentheem College bood Toneelgroep Oostpool ook in 2016 de Vooropleiding Oost voor de toneelschool. Het curriculum is gekoppeld aan het theaterseizoen van Toneelgroep Oostpool, Marcus Azzini nam deel aan de artistiek leiding van de opleiding en Timothy de Gilde was deel van de selectiecommissie.

First Contact

COPRODUCTIE VAN TONEELGROEP OOSTPOOL, ARTEZ TONEELSCHOOL EN DE KUNSTUNIVERSITÄT GRAZ VAN 26 T/M 29 MEI IN HUIS OOSTPOOL TE ARNHEM, VAN 14 EN 15 JUNI 2016 THEATER IM PALAIS TE GRAZ (AUT] EN 17 JUNI 2016 TE BERN (CH) OP 28 JUNI 2016 IN COMPAGNIETHEATER TE AMSTERDAM I.H.K.V. HET ITS FESTIVAL PREMIÈRE 27 MEI 2016 IN HUIS OOSTPOOL TE ARNHEM

regie Joeri Vos | spel Tessa de Lange, Nimuë Walraven, Enzo Coenen, Steef Verheijen, Konstantin Rickert, Lena Entezami, Steffi Baur, Jana Franke, Daniel Schmidt | muziek Kasper Tarenskeen, Sterre Konijn | decor Joeri Vos | decoradvies Mats Boswijk | kostuums Annemarie Schäfer | techniek Wiel Coopmans, Marc Klaver, Daan Perris | lichtontwerp Wiel Coopmans

Intenties

Het idee voor *First Contact* is geïnspireerd op de ‘Golden Record’, die in augustus 2013 aan boord van De Voyager I ons zonnestelsel verliet. Deze gouden grammofoonplaat, bedoeld om een miljard jaar mee te gaan, bevat beelden en geluiden die de diversiteit van het leven en de culturen op aarde moeten tonen. Een boodschap aan buitenaardse beschavingen.

Inhoud/vorm

Wat zou er op jouw gouden plaat staan als je iemand van een andere cultuur – of misschien zelfs een ander universum – voor het eerst ontmoet? Hoe omschrijf je jezelf, je gewoontes, je cultuur? Wat houdt je voor je? *First Contact* is een voorstelling over het verlangen om zelf gezien en gehoord te worden en om de ander te leren kennen. Over hoe futiel al onze pogingen zijn in ons korte leven, op onze afgelegen planeet. En hoe mooi het tegelijk is dat we, ondanks alles, steeds met heel ons hart blijven proberen. Het werd een montagevoorstelling waarin de spelersgroep het publiek een bizar portret voorschotelde van mensen op zoek naar een ‘best of’ van de mensheid.

Resultaat

Voor het publiek was *First Contact* de gelegenheid kennis te maken met een jonge generatie acteurs, voor hen de kans zich te laten zien en samen te werken met een talentvolle regisseur. Tegelijkertijd met de voorstelling in Arnhem werd er met een andere groep studenten van beide opleidingen een voorstelling gemaakt in Graz. *First Contact* toerde als double bill met de voorstelling uit Graz door Oostenrijk en werd ook getoond op het ITs-festival.

De Ilias

COPRODUCTIE VAN TONEELGROEP OOSTPOOL MET FRASCATI PRODUCTIES
VAN 10 T/M 18 JUNI 2016 TE ZIEN TIJDENS HET OEROL FESTIVAL OP TERSCHELLING
PREMIÈRE ZATERDAG 11 JUNI 2016 OP DE CROSSBAAN VAN TERSCHELLING

bewerking en regie Jan Hulst, Kasper Tarenskeen | spel Jim Deddes, Thomas Hoppener,
Tim Linde, Ludwig Bindervoet, Chiem Vreeken | muziek Kasper Tarenskeen, Mariothijs
| vormgeving Juul Dekker | kostuums Sarah Nixon | dramaturgie Fanne Boland

Intenties

Jan Hulst en Kasper Tarenskeen maken met Frascati Producties en TgO een aantal coproducties op het vlak van talentontwikkeling. *De Ilias* vormde hun debuut op het Oerol Festival op Terschelling.

Inhoud/vorm

In *De Ilias* komt Achilles, de beste beroepsmilitair van zijn generatie, na negen jaar zinloos oorlog voeren op vreemde bodem in een existentiële crisis terecht. In het heetst van de strijd hangt hij zijn wapen aan de wilgen en sluit zich samen met zijn vriend Patroklos op in zijn tent. Maar een Griek wordt niet zomaar een grootheid. Voor Troje valt vindt Achilles de woede terug die hem de geschiedenisboeken in slingert; de woede nodig om een gestorven geliefde te wreken. Voor *De Ilias* reconstrueerden Jan Hulst en Kasper Tarenskeen de gebeurtenissen rond de Trojaanse oorlog naar eigen inzicht en presenteerden ze het Griekse leger als elite-squad van vijf militairen.

Resultaat

Hulst en Tarenskeen bleken in staat hun eigenzinnige gevoel voor humor en soms ronduit cynische kijk op de wereld over te brengen op een breed festivalpubliek. Niet alleen de locatie als plek (een omgebouwde crossbaan) maar ook de locatie als context (het Oerol Festival) incorporeerden zij in hun voorstelling. Het leverde een van de hoogtepunten van het festival op.

Pers

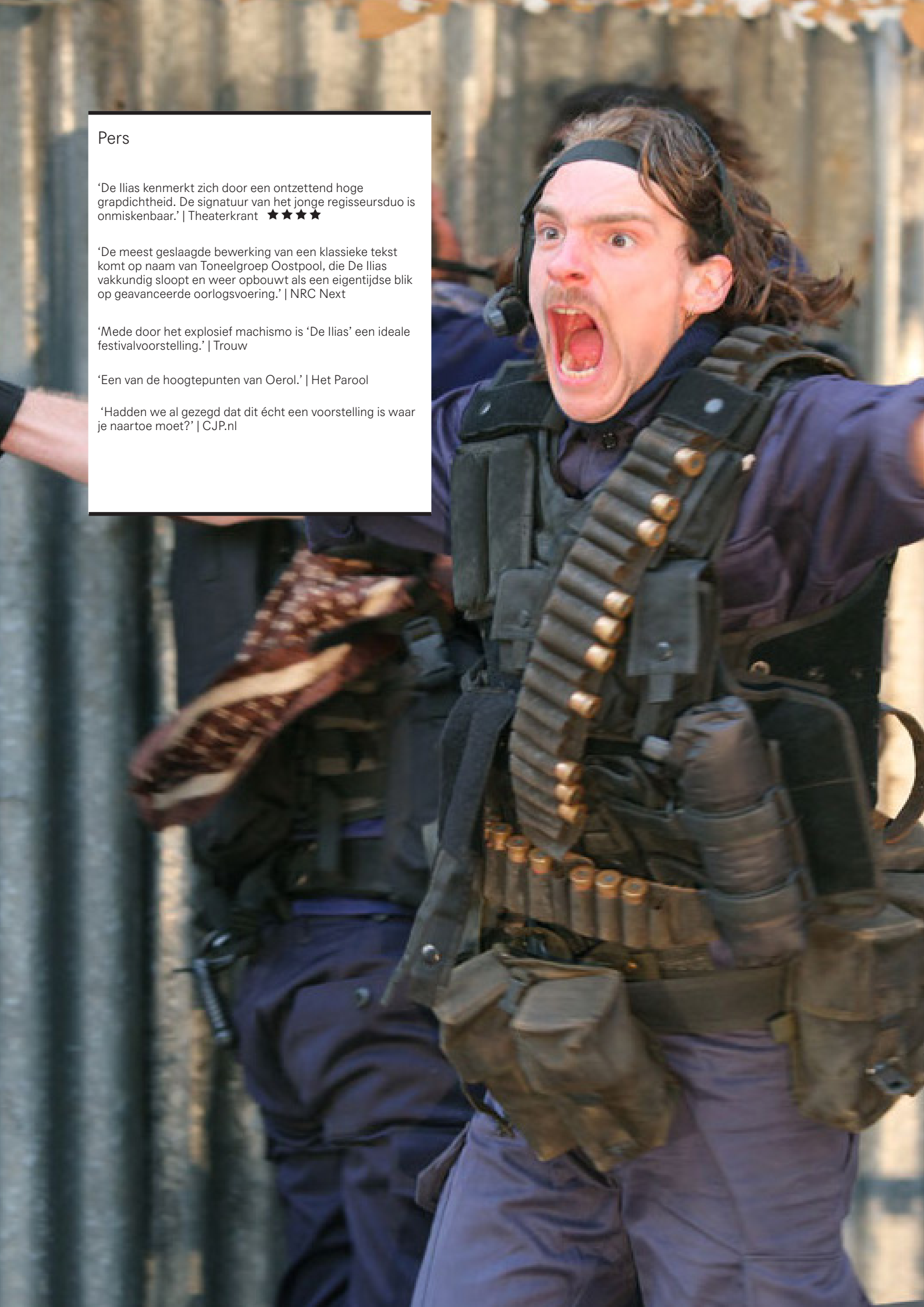
‘De Ilias kenmerkt zich door een ontzettend hoge grapdichtheid. De signatuur van het jonge regisseursduo is onmiskenbaar.’ | Theaterkrant ★★★★★

‘De meest geslaagde bewerking van een klassieke tekst komt op naam van Toneelgroep Oostpool, die De Ilias vakkundig sloop en weer opbouwt als een eigentijdse blik op geavanceerde oorlogsvoering.’ | NRC Next

‘Mede door het explosief machismo is ‘De Ilias’ een ideale festivalvoorstelling.’ | Trouw

‘Een van de hoogtepunten van Oerol.’ | Het Parool

‘Hadden we al gezegd dat dit écht een voorstelling is waar je naartoe moet?’ | CJP.nl

1.3 Zakelijk jaarverslag

In de beleidsperiode 2013-2016 streefde Toneelgroep Oostpool naar gemiddeld 50.000 bezoekers per jaar bij de (jongeren)voorstellingen, naar het verhogen van de eigen inkomsten en het verbeteren van de vermogenspositie van de stichting. Al deze doelen heeft het gezelschap behaald. In deze paragraaf wordt daarop ingegaan.

1.3.1 Organisatie

In 2016 waren 26 medewerkers in vaste dienst in 20 fte en een honderdtal op tijdelijke basis, al dan niet in loondienst. Het gaat in het laatste geval meest om acteurs, technici, schrijvers en ontwerpers.

Alle medewerkers worden conform de Cao Toneel & Dans verlonnd. Voor ZZP-ers gelden de cao-salarissen als basis voor de berekening van hun honorarium, waarbij die wordt vermeerderd met percentages voor vakantiegeld, verzekeringen en pensioen.

Het ziekteverzuim over 2016 bedroeg 1,7%. Vorig jaar was dit percentage nog 4,8 als gevolg van twee langdurig zieken. Een zieke medewerker is in 2016 onder de Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten komen te vallen en per 31 december 2016 uit dienst getreden.

In 2016 is tweemaal door de directie met alle medewerkers vergaderd. De medewerkers kiezen collectief overleg met de directie boven een formele personeelsvertegenwoordiging. Naast afdelingsoverleg en productieverleg waarin alle bij een productie betrokken disciplines bij elkaar komen, is er wekelijks een stafvergadering waarin de afdelingshoofden samenkomen in aanwezigheid van de directie. Marcus Azzini en Ruud van Meijel overleggen als respectievelijk artistiek en zakelijk directeur eveneens eenmaal per week.

In augustus was er een informele seizoens-opening bij Stella by Starlight met alle vaste en tijdelijke medewerkers en de raad van toezicht. Tijdens de jaarlijkse kerstbijeenkomst in eigen huis werd afscheid genomen van vertrekkende medewerkers. Sarah Moeremans en Jeroen De Man werden als nieuwe leden van het artistieke team verwelkomd. Ook was de nieuwe voorzitter van de raad van toezicht, Karen Verkerk, aanwezig om kennis te maken met de medewerkers.

1.3.2 Publiek

In 2016 werden 57.116 bezoekers ontvangen bij de voorstellingen en activiteiten van het gezelschap. Begroot was 60.450. Op de reguliere voorstellingen kwamen 37.825 mensen af. Gemiddeld per voorstelling zijn dat er 149. Naast groot gemonteerde voorstellingen voor het lijsttoneel van schouwburgen in het land en op locatie speelt het gezelschap ook veelvuldig in de kleine zalen van schouwburg en theaters en het eigen Huis Oostpool in Arnhem. Daarnaast is TgO ook aanwezig op zomerfestivals met relatief kleine voorstellingen en een beperkte publiekscapaciteit.

De voorstellingen op school werden bezocht door 14.482 leerlingen. Begroot was 10.800. Per uitvoering zagen gemiddeld 51 leerlingen de voorstelling. In hoofdzaak wordt door TgO gespeeld op scholen in Oost-Nederland. In 2016 werd met 70 scholen voor voorgezet onderwijs samengewerkt. In Overijssel werden deze voorstellingen door 5.968 leerlingen gezien. In Gelderland waren dat er 7.761, inclusief de standplaats Arnhem.

4.269 mensen namen deel aan diverse activiteiten. Die bestaan uit zowel met het onderwijs verband houdende activiteiten als openbare activiteiten. In het eerst geval gaat het om bijvoorbeeld het bezoek aan reguliere voorstellingen door schoolklassen of de deelname van scholieren aan een workshop. In 2016 ging het totaal om 1.648 bezoeken. De openbare activiteiten bestaan uit inleidingen, openbare repetities en bijvoorbeeld de kleedkamersessies rondom de voorstelling Kletsmajoor. 2.621 mensen namen in 2016 deel aan de openbare activiteiten.

Van alle 52.307 bezoekers aan reguliere en schoolvoorstellingen werd 48% in Oost-Nederland ontvangen. 2% van alle bezoekers werd in het buitenland bereikt. De andere helft van de bezoekers kwam naar voorstellingen in de rest van Nederland kijken. De standplaats

Arnhem neemt 19% van alle bezoekers voor zijn rekening, de rest van Gelderland 14% en Overijssel 15%. Deze verdeling zegt niets over de verdeling van het aantal voorstellingen. De opkomst van publiek is niet overal gelijk en ook het type voorstellingen dat wordt gespeeld is niet overal hetzelfde. Zo worden in Overijssel relatief veel voorstellingen op scholen gespeeld.

Toneelgroep Oostpool streeft er naar jonge mensen in toneel te interesseren. Naar schatting is de helft van alle bezoekers van Toneelgroep Oostpool jonger dan 25 jaar. Ook het gegeven dat TgO binnen de theatersector de meeste gebruikers van de CJP-kaart telt bevestigt dit beeld. Zeker is dat van de ruim 52.307 bezoekers in 2016 27% tussen de 12 en 19 jaar oud is. Dit percentage is gebaseerd op het aantal bezoekers aan de schoolgebonden voorstellingen. Ook bij de reguliere voorstellingen en diverse activiteiten heeft het publiek een relatief jong profiel. Dit laat zich verklaren door de inspanningen die het gezelschap zich getroost om onder de jongeren die de school-gebonden voorstellingen bezoeken ook belangstelling voor de rest van het aanbod te wekken, middels bijvoorbeeld de jaarlijkse coming-of-age voorstelling, de edities van Club Oostpool en door ook te spelen op zomerfestivals. In Huis Oostpool zorgt de aanwezigheid van leden van het jongeren-platform JOOST en studenten van de theaterafdeling van het ROC Rijn IJssel en van ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten voor een prettige mix tussen jong en oud. In combinatie hiermee richt ook de marketing zich op een jong publiek en wordt veelvuldig ingezet op sociale media om deze doelgroep te bereiken. Er is een groeiend aantal volgers op de verschillende apps, waaronder 11.833 via Facebook. Het aantal unieke bezoeken aan de website van TgO is in 2016 met 23.109 gestegen tot 102.938. In 2016 had TgO 2.616 (huis)vrienden. Dit aantal lijkt bijna 300 lager te liggen dan vorig jaar, maar waarschijnlijk is het toen genoemde aantal een tikfout en moet dat 2.398 zijn.

1.3.3 Prestaties

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven bij het prestatieoverzicht zoals dat in de jaarrekening 2016 is opgenomen als paragraaf 3.9 Prestatieoverzicht.

PRODUCTIES

In 2016 werden 15 producties gerealiseerd, waarvan 6 nieuwe eigen producties en 5 nieuwe coproducties. Er waren ook 4 hernemingen, waaronder 1 coproductie. 2 producties waren groot gemonteerd voor een publiek van meer dan 400 mensen per uitvoering. Alle overige 13 producties waren gericht op kleinere publieksgroepen en werden in vlakke vloer theaters, op scholen en op festivals gespeeld.

De overige 13 producties in 2016 betreffen zowel reguliere voorstellingen(5), producties vallend binnen het beleidsterrein educatie & participatie en al dan niet gebonden aan school(6) en producties in het kader van talentontwikkeling (2).

In samenwerking met andere producenten

kwamen in 2015 5 nieuwe producties tot stand. Ook was er een herneming van 1 coproductie.

UITVOERINGEN

Van deze 15 producties werden in 2016 totaal 538 uitvoeringen gegeven, waarvan 254 reguliere voorstellingen en 284 schoolgebonden voorstellingen. Begroot was 225 reguliere en 180 school-gebonden voorstellingen. Naast de twee producties voor de tot theater omgebouwde vrachtwagen- trailer werden in 2016 ook 82 uitvoeringen gespeeld van de voorstelling *Tranenstick of Dooie Hond*, waarbij acteurs spelen in de schoolklas zelf. De speelbeurten van deze voorstelling verklaren het verschil van meer dan 100 schoolgebonden voorstellen met 2015 en de begroting.

Van de 254 reguliere voorstellingen vonden er 58 in Arnhem plaats, 12 in de rest van Gelderland en 13 in Overijssel. In de rest van Nederland werd 166 keer gespeeld. Er werd ook 5 maal in het buitenland een uitvoering gegeven. Van de 284 schoolgebonden voorstellingen vonden 47 uitvoeringen plaats in Arnhem, 96 in de rest van Gelderland en 128 in Overijssel. In de rest van Nederland werden er 13 uitvoeringen gegeven.

Van alle 538 uitvoeringen werd 20% in Arnhem gespeeld, eveneens 20% in de rest van Gelderland, 26% in Overijssel, 33% in de rest van Nederland en 1% in het buitenland. 66% van alle uitvoeringen vindt derhalve in Oost-Nederland plaats, terwijl deze regio de helft van het totale aantal bezoekers trekt. Zie paragraaf 1.3.2 Publiek.

Naast de reguliere en schoolgebonden voorstellingen werden in 2016 ook 104 activiteiten ontwikkeld, waarvan 37 gericht op het onderwijs en 67 openbaar toegankelijk. In 2015 werden nog totaal 68 van deze activiteiten ontwikkeld. Begroot waren er 59.

1.3.4 Partners

Toneelgroep Oostpool staat midden in de samenleving. Dat komt niet alleen tot uitdrukking in de voorstellingen zelf, maar blijkt ook uit het grote aantal overheden, organisaties, bedrijven en personen waarmee op allerlei manieren en in een wisselende verbanden en intensiteit wordt gewerkt. Niet alleen worden jaarlijks vele professionals bij de productie van voorstellingen betrokken, maar wordt ook met tientallen schouwburgen, theaters en festivals samengewerkt.

Daarnaast zijn er allerlei toeleverende bedrijven bij Toneelgroep Oostpool betrokken; van de horeca in Huis Oostpool tot het vervoer van acteurs na de voorstelling. De belangrijkste partner voor Toneelgroep Oostpool is de Stichting Toneelhuis Arnhem. Deze stichting is eigenaar van Huis Oostpool en van het repetitieggebouw. Alle bestuurders van de Stichting Toneelhuis Arnhem zijn ook toezichhouders bij Toneelgroep Oostpool. Er bestaat geen formeel zeggenschap tussen beide stichtingen. Wel maakt de Stichting Toneelhuis Arnhem gebruik van de administratieve infrastructuur van de toneelgroep en is er een rekeningcourantverhouding met elkaar. De Stichting Toneelhuis Arnhem stelt een eigen jaarrekening op.

Huis Oostpool is een rijksmonument. Het bestaat uit een theaterzaal met 220 zitplaatsen op een tribune, een foyer met bijbehorende faciliteiten, een kleine repetitiestudio, een kostuumatelier en kantoren. In het repetitiegebouw - om de hoek bij Huis Oostpool - zijn twee grote repetitielokalen, een kleine keuken en een berging. Daarnaast huurt het gezelschap van een derde partij aan de rand van de stad een pakhuis waar decors en kostuums worden opgeslagen en waar ook een werkplaats is voor hout- en metaalbewerking t.b.v. decors.

Van deze repetitiefaciliteiten profiteert niet alleen Toneelgroep Oostpool zelf. In Arnhem gevestigde toneelgezelschappen die door het landelijke Fonds Podiumkunsten worden gesteund, kunnen gratis gebruik maken van de repetitieruimte van het gezelschap. Het gaat om Tg Echo, de theatermaker Linda Zijl en Keesen&Co en in de toekomst ook Moeremans&Sons. Zij mogen ook om niet in de theaterzaal van Huis Oostpool hun voorstellingen monteren en er in try-out en première gaan. Bovendien kunnen zij kosteloos putten uit de opslag van decors- en kostuums en worden hun voorstellingen in Huis Oostpool ondersteund door de marketingafdeling van het gezelschap.

In 2016 waren er in Huis Oostpool 11 gastvoorstellingen te zien van Moermans&Sons, Stormvogels, Toneelschuur Producties, Frascati Producties en Keesen&Co.

Opnieuw werkte Toneelgroep Oostpool samen met anderen aan de productie van voorstellingen:

- Binnen de vaste alliantie met Theater Sonnevanc in Enschede werden twee trailervoorstellingen voor jongeren gerealiseerd - *Bromance* en *Pretpark* - die in hoofdzaak op scholen in Oost-Nederland werd gespeeld.
- De voorstelling *First Contact* werd gemaakt in nauwe samenwerking met de derdejaars studenten van de ArtEZ Toneelschool te Arnhem en studenten van de Kunstuniversität Graz uit Oostenrijk.
- De locatievoorstelling *De Illias* die speelde op het Oerol Festival op Terschelling was een coproductie met theaterproductiehuis Frascati uit Amsterdam.
- De lunchvoorstelling *Kogelvis* werd gemaakt samen met Theater Bellevue uit Amsterdam, waar ook het merendeel van de uitvoeringen plaatsvond.

Tgo werkte in 2016 ook samen met het Rijnstate Ziekenhuis te Arnhem rond de voorstelling *De Lankmoedigen*. Om niet kon gebruik worden gemaakt van inventaris en apparatuur van een IC-kamer als decor voor de voorstelling. Bijzonder gewaardeerd werden de adviezen van een aantal IC-verpleegkundigen voor een zo natuurgetrouwe verzorging van Hansje, het in coma geslagen hoofdpersonage van de voorstelling.

Begin januari 2016 werd een intentieverklaring getekend voor onderzoek naar verdergaande samenwerking tussen Stadstheater Arnhem en de in Arnhem gevestigde BIS-gezelschappen Introdans, Het Gelders Orkest en Toneelgroep Oostpool. Binnen deze 'Alliantie Lauwersgracht' wordt onderzocht op welke wijze deze instellingen meer en beter kunnen samenwerken rond de productie en presentatie van podiumkunsten en of het haalbaar is Introdans en Toneelgroep Oostpool te huisvesten in een uitbreiding van

het te renoveren Stadstheater. Dit samenwonen kan de samenwerking tussen deze organisaties op allerlei niveaus stimuleren en het begrip 'stadstheater' laden. Mede in het kader van de Oost-Nederlandse 'Proeftuin podiumkunsten en regionale programmering: Arnhem' worden binnen deze alliantie ook andere vormen van samenwerking onderzocht. Deze proeftuin is opgezet met het oog op de herstructurering van de Basis Infrastructuur (BIS) van de kunsten in ons land en de financiering daarvan.

Naast publieksinkomsten werd de werking van Toneelgroep Oostpool in hoofdzaak mogelijk gemaakt door het ministerie van OCW, de provincies Overijssel en Gelderland en de gemeente Arnhem. Dirkzwager advocaten & notarissen, VGZ en AkzoNobel zijn vaste samenwerkingspartners vanuit het bedrijfsleven. Zij hechten aan de vestiging in Arnhem van topinstellingen op het gebied van de kunsten en steunen daarom ook Introdans en Het Gelders Orkest.

1.3.5 Ondernemerschap

De eigen inkomsten van Toneelgroep Oostpool namen de afgelopen jaren sterk toe. Dit is in hoofdzaak het gevolg van een stijging van de publieksinkomsten, die in 2013 nog € 581.853 bedroegen en in 2016 op € 737.436 uitkwamen. Overigens waren de publieksinkomsten in 2015 nog hoger, namelijk € 800.287.

De overige inkomsten, die hoofdzakelijk bestaan uit bijdragen uit coproducties bedroegen € 154.775 in het afgelopen jaar. De inkomsten uit sponsoring kwamen in 2016 uit op € 42.500.

	2016	2015	2014	2013
eigen inkomsten in € *1	980.316	1.203.048	996.684	856.314

*1 Genoemde bedragen zijn exclusief verstrekte vrijkaarten.

Ondernemerschap wordt in de sector beoordeeld aan de hand van de verhouding eigen inkomsten ten opzicht van de ontvangen overheidssubsidies. De norm is 23,5 %. In 2016 werd 31,4 % aan eigen inkomsten behaald. Over de periode 2013 t/m 2016 realiseerde Toneelgroep Oostpool een gemiddeld cijfer van 33,1 %. Over de periode 2017 - 2020 wordt naar 35% gestreefd.

	2016	2015	2014	2013
% eigen inkomsten	31,4	39,1	33,1	28,8

*1 Genoemde bedragen zijn exclusief verstrekte vrijkaarten.

1.3.6 Financiën

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de financiële resultaten en stand van zaken ultimo 2016, zoals weergegeven in hoofdstuk 3. Enkelvoudige jaarrekening 2016.

De in de jaarrekening opgenomen begroting is de normbegroting voor 2015 en 2016, zoals opgenomen in het beleidsplan 2013 - 2016. Ten opzichte van deze normbegroting wijken de werkelijke cijfers soms sterk af, waardoor het lijkt alsof de inkomsten en uitgaven niet in de hand zijn. Zo is in de normbegroting de subsidie van het ministerie van OCW voor 2,5 miljoen euro vermeld, terwijl die jaarlijks fors hoger ligt – in 2016 € 210.261 – als gevolg van de toevoeging van arbeids-voorwaardenmiddelen en indexering voor loon- en prijsstijgingen. Deze middelen worden ook besteed, wat weer tot gevolg heeft dat ook de uitgaven flink afwijken. TgO houdt controle over de financiën door jaarlijks een budget op te stellen. Dit budget wordt in de jaarrekening niet getoond.

BATEN

De 'totale baten' uit opbrengsten en subsidies bedroeg over het afgelopen jaar € 4.112.112. Dat is € 92.112 hoger dan de € 4.020.000 die in de normbegroting was opgenomen, maar € 217.958 minder dan vorig jaar, toen in totaal € 4.330.070 aan baten werden ontvangen.

De 'totale opbrengsten' waren in 2016 € 990.241 Dat is € 4.759 minder dan de norm-begroting en € 234.242 minder dan in 2015. Dit aanzienlijke verschil ten opzichte van vorig jaar wordt in hoofdzaak verklaart door € 132.295 minder 'overige inkomsten' die in hoofdzaak uit opbrengsten uit coproducties bestaan. Ook de 'publieksinkomsten' waren in 2016 met € 749.361 totaal € 77.361 lager dan het jaar ervoor, maar wel weer € 49.361 dan begroot. De uitzonderlijk hoge 'publieksinkomsten' in 2015 waren met name te wijten aan de hoge publieksopkomst bij *Angels in America* in dat jaar. De 'sponsorinkomsten' waren in 2016 € 7.500 minder dan begroot en dan in 2015 en kwamen uit op € 42.500.

De post 'overige inkomsten' bevat in hoofdzaak opbrengsten uit coproducties. Totaal bedroegen deze in 2016 € 154.775, waarvan € 143.054 uit in samenwerking met derden - waaronder Theater Sonnevanc – gerealiseerde producties. Begroot was hiervoor € 120.000. In 2015 waren de overige inkomsten met € 287.170 flink hoger dan in 2016. Het afgelopen jaar waren er minder coproducties dan in 2015 en ze waren bovendien minder omvangrijk van aard.

De 'indirecte opbrengsten' bestaan voor het grootste deel uit inkomsten uit detachering van medewerkers. In 2015 werd € 43.605 aan indirecte opbrengsten genoteerd. Dat is ongeveer een derde van wat de normbegroting vermeldt. Voornaamste oorzaak is hiervan zijn de tegenvallende inkomsten uit verhuur.

De 'totale subsidies en bijdragen' kwamen over 2016 uit op € 3.121.871. Dat is € 96.871 hoger dan de € 3.025.000 die was begroot. Het is ook € 16.284 meer dan in 2015. Het is in hoofdzaak vanwege de toevoeging van arbeidsvoorwaardenmiddelen en de loon- en prijsbijstelling door het ministerie van OCW dat deze baten hoger uitvallen. Het compenseert ook de tegenvallende 'overige subsidies en bijdragen' in 2016, die met € 2.000 verwaarloosbaar waren.

LASTEN

De 'totale lasten' kwamen in 2016 uit op € 4.015.487 tegen € 4.300.284 in 2015 en € 4.025.000 volgens de normbegroting.

De 'beheerlasten' bedroegen € 889.669, tegen € 816.904

vorig jaar. Begroot was € 900.000. De stijging t.o.v. vorig jaar komt met name door ruim € 30.000 hogere bureaunkosten. De helft daarvan is te wijten aan hogere uitgaven voor automatisering, accountantskosten, maar ook omdat in 2015 een correctie op deze kosten is doorgevoerd waardoor ze toen lager uitvielen.

De 'activiteitenlasten' waren in 2016 totaal € 3.125.788. Dat is slechts een verschil van € 788 met de normbegroting en € 284.797 minder dan in 2015. In 2015 werden meer coproducties ondernomen dan in 2016 en bovendien waren ze grootschaliger van aard, waardoor er ook meer uitgaven waren voor zowel 'activiteitenlasten personeel' als 'activiteitenlasten materieel'. In 2016 wijken deze beide posten nauwelijks af van wat was begroot.

RESULTAAT

Het 'saldo uit gewone bedrijfsvoering' over 2016 is € 96.625 positief en fors hoger dan 2015 toen het resultaat € 29.786 bedroeg. Dit jaar wordt € 2.054 aan rentelasten in mindering gebracht op het resultaat, waardoor uiteindelijk een 'exploitatiesaldo' van € 94.571 overblijft. Begroot was nihil.

TOTALE EIGEN VERMOGEN

Het bovengenoemde exploitatiesaldo wordt naar rato toegevoegd aan de 'algemene reserve' en het 'bestemmingsfonds subsidiegevers'. Het totale eigen vermogen neemt zo toe van € 103.928 ultimo 2015 tot € 198.499 eind 2016. Hiermee heeft het gezelschap voldaan aan het doel om in 2013 - 2016 de vermogenspositie van de stichting te verbeteren. € 92.417 van dit eigen vermogen is toebedeeld aan de reserve van het gezelschap. De rest is toegedeeld aan de bestemmingsreserves van de bij TgO betrokken overheden. In paragraaf 3.5 Toelichting op de balans per 31 december is de berekening opgenomen van deze toedeling.

Solvabiliteit is in 2016 flink verbeterd ten opzichte van 2015. Vorig jaar bedroeg het solvabiliteits- percentage (eigen vermogen/totaal vermogen*100%) nog 21 %. In 2016 komt het uit op 30%. Het ministerie van OCW hanteert 10% als een kritische grens voor culturele instellingen.

Liquiditeit wordt beoordeeld aan de hand van de current ratio (vlottende activa/ kort vreemd vermogen). Het ministerie van OCW houdt 1.3 als kritische grens aan. De ratio bedraagt over 2015 1,0. Eind 2016 was het kencijfer 1,2. Het gaat hier om een momentopname. Twee weken na de balansdatum staat er al weer een kwart van de rijkssubsidie voor het nieuwe jaar op de bankrekening van het gezelschap. TgO heeft dan ook geen liquiditeitsproblemen ervaren in 2016. Het eigen vermogen waarover het gezelschap beschikt is hiervoor een belangrijke verklaring, net als de regelmatige bevoorschotting van de subsidies door de overheden.

Arnhem, 24 maart 2017

Bestuur Stichting Toneelgroep Oostpool

Marcus Azzini, artistiek directeur
Ruud van Meijel, zakelijk directeur

JAARVERSLAG 2016 | Stichting Toneelgroep Oostpool

2. VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

2. VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

Als raad van toezicht zien wij toe op de besturing van de organisatie en staan wij het bestuur met raad en daad ter zijde. Wij hebben ook nadrukkelijk een netwerkfunctie richting stakeholders en wij zijn de formele werkgever van het bestuur. Onze raad bestaat uit vijf leden en kent een rooster van aftreden dat hieronder is weergegeven.

NAAM	FUNCTIE	LEEFTIJD	1 ^E BENOEMING	1 ^E TERMIJN	2 ^E TERMIJN
Pier Nabuurs	voorzitter	66	1 januari 2010	1 juli 2012	1 juli 2016
Rinse de Jong	penningmeester	67	1 januari 2010	1 juli 2013	1 juli 2017
Jacqueline Cramer	secretaris	64	1 januari 2011	1 juli 2015	1 juli 2019
Janine Brogt	lid	69	1 januari 2010	1 juli 2014	1 juli 2018
Boy Sluiter	Lid	50	1 sept 2013	1 juli 2017	1 juli 2021

Pier Nabuurs is per 31 december 2016 als voorzitter afgetreden. Hij is per 1 januari 2017 opgevolgd door Karen Verkerk (1965), notaris te Arnhem. Voor de werving van een nieuwe voorzitter is een profiel opgesteld. Aan de vacature is ruchtbaarheid gegeven op de website van Toneelgroep Oostpool en via social media. Ook hebben het bestuur en de leden van de raad van toezicht in hun netwerken bekendheid gegeven aan de vacante positie. De selectiecommissie bestond uit Pier Nabuurs en Ruud van Meijel. Zij hebben meerdere kandidaten gepolst en gesproken. De raad van toezicht heeft unaniem ingestemd met de voordracht van Karen Verkerk als nieuwe voorzitter. Om persoonlijke redenen heeft Boy Sluiter aangegeven de raad van toezicht per 1 januari 2017 te verlaten. Er wordt een profiel opgesteld om vervanging voor hem te vinden, tevens wordt gestart met het zoeken van vervanging voor Rinse de Jong wiens tweede termijn halverwege 2017 afloopt.

Wij komen vijfmaal per jaar bijeen. Wij hanteren hierbij een jaaragenda, zodat alle te bespreken onderwerpen aan de orde komen en ook duidelijk is welke informatie, wanneer door het bestuur aan de raad van toezicht beschikbaar moet worden gesteld. Daarnaast zijn wij zoveel mogelijk aanwezig bij premières en bij andere bijeenkomsten van het gezelschap. Ook komt het voor dat in de vergaderingen van de raad van toezicht afdelingshoofden gevraagd worden presentaties te verzorgen. In voorkomende gevallen leggen leden van de raad van toezicht en de zakelijk directeur gezamenlijk bezoeken af aan stakeholders, zoals overheden.

Naast de statuten is er een reglement voor de raad van toezicht, waarin verantwoordelijkheden en bevoegdheden nader zijn benoemd. Wij hanteren de Governance Code Cultuur en passen de negen principes van goed bestuur toe. Eenmaal per jaar wordt de code besproken en bekeken in hoeverre het besturingsmodel nog voldoet. Met het oog op het aftreden van onze voorzitter en het zoekproces naar zijn opvolger, is de evaluatie van ons eigen functioneren in 2016 beperkt gebleven en hebben we vooral gekeken naar de opvolging van de leerpunten uit de vorige evaluatie en in hoeverre dit invloed zou kunnen hebben op het profiel van onze raad en met name op dat van de voorzitter. Wij hebben afgesproken om in de eerste helft van 2017 onze eerste ervaringen in de nieuwe samenstelling te delen en aan de hand daarvan een nieuwe evaluatie te plannen, zowel qua vorm als qua tijdstip. Aan het begin van elk jaar voert de renumerationcommissie (in 2016 bestaande uit Pier Nabuurs en Janine Brogt) beoordelingsgesprekken met de bestuursleden. De raad van toezicht kent geen andere commissies.

Inhoud

Onze vergaderagenda kent een aantal vaste onderwerpen, die worden voorbereid door het bestuur. Het bestuurslid dat is belast met de artistieke leiding licht de plannen, realisatie en evaluatie toe van de diverse producties. De keuze van het soort productie (grote zaal, kleine zaal, educatief) wordt steeds afgeleid van het beleidsplan voor de vigerende periode

van vier jaar en de daarin opgenomen normering. De keuze van de productie zelf, de regisseur, de spelers, vormgeving en dergelijke is de verantwoordelijkheid van de artistieke leiding van Toneelgroep Oostpool. Als raad van toezicht nemen wij kennis van de plannen en van de realisatie, maar bemoeien wij ons niet met de artistieke keuzes. Wij krijgen tweemaal per jaar financiële kwantitatieve rapportages van de individuele producties en bespreken de werkelijke scores met budget en productieplan, mede aan de hand van publiciteit en eigen ervaringen. Ten aanzien van de activiteiten van de organisatie in zijn geheel, spreken wij intensief over de financiële situatie, keuren het jaarlijkse werkbudget goed, bespreken de feitelijke realisatie in vergelijking met dit budget en de normbegroting en met de geplande meerjaren-ontwikkeling zoals die ten grondslag ligt aan de subsidietoezeggingen en stellen, na kennisneming van de rapportering van de externe accountant, de jaarrekening en het jaarverslag vast. Ook nemen we kennis van eventuele feedback van belangrijke stakeholders, zoals de subsidiegevers.

Het jaar 2016 was succesvol voor het gezelschap en in het bestuursverslag wordt daar verder over gerapporteerd. De behaalde resultaten over de afgelopen vier jaar (de beleidsperiode 2013 – 2016) waren in lijn met de plannen. De aantallen bezoekers bewogen zich praktisch op het geplande niveau, er zijn meer voorstellingen geproduceerd en ook uitgevoerd dan oorspronkelijk begroot. De cumulatieve financiële resultaten zijn mede dankzij een eenmalige bate in het jaar 2013 over de hele periode beter, waarbij vooral de publieksinkomsten zo'n 10% boven de begroting zijn uitgekomen. Ook de subsidie-inkomsten zijn over de hele periode iets hoger. De organisatiekosten lagen iets onder de begroting en de ter beschikking gekomen middelen zijn aangewend om meer en betere producties te maken. Het doet ons veel genoegen dat het bestuur in staat is geweest de kernactiviteiten van het gezelschap op deze manier te bevorderen. Na het financieel slechte jaar 2013 (exploitatieresultaat €201.000 negatief) konden de volgende jaren met een positief resultaat worden afgesloten. Vooral het jaar 2016 heeft bijgedragen aan het min of meer break-even resultaat over deze periode van vier jaar.

Begin 2016 hebben wij het concept beleidsplan voor de periode 2017 – 2020 voorgelegd gekregen en besproken. Gezien de succesvolle lijn die is ingezet, zijn er geen redenen om grote koerswijzigingen in te zetten of bijzondere maatregelen te nemen, zij het dat het gezelschap zich meer wil concentreren op zijn natuurlijk achterland Oost-Nederland. Bij de bespreking van deze plannen is ook aandacht gegeven aan het fenomeen 'voorstellingen voor en in grote zalen', een activiteit die het in termen van traditioneel toneelbezoek moeilijk heeft. De schouwburgen richten de programmering meer en meer op voorstellingen en activiteiten met een gemakkelijker publieksprofiel. Directie en de afdeling marketing steken nu veel moeite in het versterken van de band met de schouwburgen en het creëren van een gezamenlijk belang. In het plan nemen de publieksinkomsten verder toe, blijven de beheerskosten weer min of meer op

het huidige niveau en wordt de lijn van investeren in de core business doorgezet. Per saldo wordt over de periode opnieuw een break-even resultaat verwacht.

In de loop van 2016 zijn verkennende gesprekken op gang gekomen met de Gemeente Arnhem, de Provincie Gelderland, het Stadstheater Arnhem, Het Gelders Orkest en Introdans. Deze gesprekken gaan over de positie van Arnhem als culturele hoofdstad van Oost-Nederland en behelzen ook ideeën over een meer intensieve samenwerking tussen de genoemde gezelschappen die, elk op hun gebied, tot de culturele top van Nederland behoren en de door de stad en provincie geboden infrastructuur. Als raad van toezicht steunen we dit initiatief. Wij zien zeker kansen en vinden voorsnóg dat de bedreigingen beperkt en beheersbaar zijn. Vertegenwoordigers van onze raad hebben een of meer gesprekken bijgewoond. Begin 2017 is het contact tussen ons en collega's van de andere gezelschappen en het Stadstheater gelegd en praten wij op een strategisch niveau verder over deze ideeën en ontwikkelingen.

Jaarverslag en jaarrekening 2016

De vorig jaar genoemde ontwikkelingen in de interne organisatie zijn gedurende 2016 bestendigd. De administratieve organisatie en de interne controle zijn op een kwalitatief hoger plan gebracht. De bevindingen van de externe accountant hebben dit ook bevestigd. Zoals elk jaar heeft onze penningmeester het afsluitende gesprek met de externe accountant bijgewoond en kunnen constateren dat er geen grote aandachtspunten zijn die opvolging behoeven en dat er geen onverwerkte controleverschillen zijn. Dit stemt tot tevredenheid.

Wij hebben kennisgenomen van het jaarverslag van het bestuur en van de door hen opgestelde jaarrekening over 2016, die sluit met een positief exploitatieresultaat van ruim 94 duizend euro en van de goedkeurende verklaring van onze externe accountants Kamphuis en Berghuizen. Wij hebben de jaarrekening ongewijzigd vastgesteld.

Wij danken het bestuur, de vaste en freelancemedewerkers en andere betrokkenen bij Toneelgroep Oostpool voor hun bijdragen en inspanningen in 2016 en wij wensen hen voor 2017 veel succes en werkplezier.

Arnhem, 21 maart 2017

Raad van Toezicht Stichting Toneelgroep Oostpool

Karen Verkerk, voorzitter
Jacqueline Cramer, secretaris
Rinse de Jong, penningmeester
Janine Brogt

Vastgesteld op 21 maart 2017 te Arnhem.

3. ENKELVOUDIGE JAARREKENING

3.1 Balans per 31 december 2016 (na resultaatverdeling)

ACTIVA			31-dec-16		31-dec-15
I	Immateriële vaste activa		0		0
II	Materiële vaste activa		100.715		118.278
	- Inventaris en inrichting	31.727		59.068	
	- Andere vaste bedrijfsmiddelen	68.988		59.210	
III	Financiële vaste activa		0		0
Totale Vaste Activa			100.715		118.278
I	Vorraden		119.637		61.413
	- Onderhanden activiteiten	117.526		58.628	
	- Overige voorraden	2.111		2.785	
II	Vorderingen		210.379		244.263
	- Debiteuren	102.368		68.005	
	- Rek. Courant St. Toneelhuis Arnhem	0		54.123	
	- Rek. Courant CNA	14.026		2.370	
	- Belastingen	40.590		26.885	
	- Overlopende activa	53.195		90.263	
	- Overige vorderingen	200		2.617	
III	Liquide middelen		232.490		75.961
Totale Vlottende Activa			562.506		381.637
TOTALE ACTIVA			663.221		499.915

PASSIVA			31-dec-16		31-dec-15
I	Algemene reserve		92.421		69.601
	- Stichtingskapitaal	4		4	
	- Reserve	92.417		69.597	
II	Bestemmingsreserves		0		0
III	Bestemmingsfonds subsidiegevers		106.078		34.327
	Ministerie van OC&W	92.163		29.832	
	Provincie Gelderland	8.399		2.697	
	Provincie Overijssel	3.416		1.116	
	Gemeente Arnhem	2.100		682	
Totale Eigen Vermogen			198.499		103.928
I	Schulden		435.617		358.647
	- Leveranciers	123.377		157.704	
	- Belastingen	74.215		61.048	
	- Pensioenen	11.687		22.839	
	- Overige schulden	176.802		117.056	
	Rek. Courant Cultuur netwerk Arnhem	49.536		0	
II	Vooruitontvangen subsidies / bijdragen		29.105		37.340
	- Overige subsidies / bijdragen	29.105		37.340	
Totale Kortlopende Schulden			464.722		395.987
TOTALE PASSIVA			663.221		499.915

3.2 Exploitatierekening 2016

BATEN		Resultaat 2016		Begroting 2016		Resultaat 2015	
A.1.	Directe opbrengsten		946.636		870.000		1.163.892
	Publieksinkomsten	749.361		700.000		826.722	
	- Publieksinkomsten buitenland	17.018		0		34.811	
	- Publieksinkomsten binnenland totaal	732.343		700.000		791.911	
	Recette	43.368				150.352	
	Uitkoop	192.214				144.123	
	Partage	430.534				370.851	
	Overige publieksinkomsten	66.227				126.585	
	Sponsorinkomsten	42.500		50.000		50.000	
	- Sponsoring in geld	42.500				50.000	
	- Sponsoring in natura	0				0	
	Overige inkomsten	154.775		120.000		287.170	
	- Opbrengsten uit coproducties	143.054				281.736	
	- Overige inkomsten	11.721				5.434	
A.2.	Indirecte opbrengsten		43.605		125.000		60.591
	- overige indirecte opbrengsten	43.605		125.000		60.591	
Totale Opbrengsten			990.241		995.000		1.224.483
B.1.	Structurele overheidssubsidie		3.119.871		2.950.000		3.079.947
	- Ministerie van OCenW	2.710.261		2.500.000		2.674.426	
	- Prov. Gelderland en Overijssel	347.941		375.000		344.036	
	- Gemeente Arnhem	61.669		75.000		61.485	
B.2.	Overige subsidies en bijdragen		2.000		75.000		25.640
	Overige subs./bijdr. uit publieke middelen			0		20.640	
	- Provincie Gelderland			0		20.640	
	Overige bijdrage uit private middelen	2.000		75.000		5.000	
	- Bedrijven	0		0		0	
	- Private fondsen	2.000		75000		5.000	
Totale Subsidies / Bijdragen			3.121.871		3.025.000		3.105.587
TOTALE BATEN			4.112.112		4.020.000		4.330.070

Vervolg 3.2 Exploitatierekening 2016

LASTEN		Resultaat 2016		Begroting 2016		Resultaat 2015	
C.1.	Beheerlasten personeel		315.195		325.000		298.216
	- Medewerkers in vaste dienst	315.195				244.352	
	- Tijdelijke medewerkers / honoraria	0				53.864	
C.2.	Beheerlasten materieel		574.504		575.000		518.688
	- Huisvestingskosten	302.958				294.521	
	- Bureaunkosten	133.527				99.475	
	- Algemene publiciteitskosten	89.047				78.178	
	- Afschrijving	48.972				46.514	
Totale Beheerlasten			889.699		900.000		816.904
D.1.	Activiteitenlasten personeel		2.073.744		2.075.000		2.261.218
	- Medewerkers in vaste dienst	1.105.038				1.118.939	
	- Uitkering ZW	0				-24.513	
	- Tijdelijke medewerkers / honoraria	968.706				1.166.792	
D.2.	Activiteitenlasten materieel		1.052.044		1.050.000		1.222.162
	- Voorbereidingskosten	331.915				340.672	
	- Uitvoeringskosten	270.780				293.398	
	- Organisatiekosten	246.369				342.619	
	- Specifieke publiciteitskosten	202.980				245.473	
Totale Activiteitenlasten			3.125.788		3.125.000		3.483.380
TOTALE LASTEN			4.015.487		4.025.000		4.300.284
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING			96.625		-5.000		29.786
Saldo rentebaten / -lasten			-2.054		5.000		-1.304
Saldo bijzondere baten /-lasten			0				0
EXPLOITATIESALDO			94.571		0		28.482

3.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

STELSELWIJZIGINGEN

In 2016 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan

SCHATTINGSWIJZIGINGEN

In 2016 hebben zich geen schattingswijzigingen voorgedaan.

VERBONDEN PARTIJEN

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de bestuursleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van Toneelgroep Oostpool, en nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Het bestuur heeft, naast de eerder genoemde partijen, ook Stichting Toneelhuis Arnhem als verbonden partij aangemerkt. Het bestuur van deze stichting bestaat uit drie leden van de Raad van Toezicht van Toneelgroep Oostpool. Toneelhuis Arnhem is de eigenaar van zowel Huis Oostpool, als van het eind 2014 in gebruik genomen repetitiegebouw, dat ook in Arnhem is gevestigd. Toneelgroep Oostpool betaalt een jaarlijkse huur aan Toneelhuis Arnhem voor het gebruik van deze faciliteiten. Transacties met verbonden partijen worden aangegaan tegen marktconforme prijzen en voorwaarden.

SCHATTINGEN

Voor de toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening, is het nodig dat het bestuur van Toneelgroep Oostpool zich over verschillende zaken een oordeel vormt en dat het bestuur schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen, inclusief de bijbehorende veronderstellingen, opgenomen bij de toelichting op de betreffende posten.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR HET OPSTELLEN VAN DE JAARREKENING

De jaarrekening over 2016 is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 640 inzake de verslaggeving voor organisaties zonder winststreven, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving, voor zover deze niet afwijken van de aanwijzingen in het Handboek Verantwoording Subsidies Cultuurinstellingen 2014-2016 van het ministerie van OCW. De jaarrekening is opgesteld in Euro's. De waarderingsgrondslagen zijn gebaseerd op historische kosten en kostprijzen.

CONTINUÏTEIT

De door het ministerie van OCW en andere overheden toegezegde subsidie over de jaren 2014 tot en met 2016, het incidentele karakter van enkele materiële uitgaven in 2016 en de verwachtingen ten aanzien van de exploitatie in de nabije toekomst geven het bestuur voldoende vertrouwen in de toekomst. Voor wat de grondslagen voor de waardering van activa en passiva betreft, en voor de bepaling van het resultaat, is derhalve uitgegaan van de veronderstelling van continuïteit. Tenzij anders vermeld zijn activa en passiva opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs. De subsidie van OCW eindigt van rechtswege met ingang van 31 december 2016. Het bestuur heeft voor de nieuwe subsidieperiode 2017-2020 subsidie aangevraagd. OCW heeft voor de genoemde periode de subsidie toegekend aan ons gezelschap dat ruim 60 jaar bestaat en voldoet over de periode 2013-2016 aan de gestelde eisen.

MATERIËLE VASTE ACTIVA

De materiele vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

ONDERHANDEN ACTIVITEITEN

Uitgaven voor projectkosten voor nog niet verrichte prestaties worden opgenomen onder de onderhanden activiteiten. Alleen variabele voorbereidingslasten (inclusief werkzaamheden door derden) voor een activiteit die plaatsvindt in een op het verslagjaar volgend boekjaar worden geactiveerd.

OVERIGE VOORRADEN

De voorraden worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs of lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incourantheid van de voorraden.

LIQUIDE MIDDELEN

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

BESTEMMINGSRESERVE

Onder de bestemmingsreserves wordt opgenomen het deel van het eigen vermogen dat is afgezonderd, omdat daaraan door de directie een beperktere bestemming is gegeven.

BESTEMMINGSFONDS

Onder de bestemmingsfondsen wordt opgenomen het deel van het eigen vermogen dat is afgezonderd, omdat daaraan door derden een beperktere bestemming is gegeven. Bij een positief exploitatieresultaat vindt toerekening plaats aan het bestemmingsfonds. Voor die toerekening geldt het aandeel subsidie in de totale baten als uitgangspunt.

GRONDSLAGEN VOOR RESULTAATBEPALING

De verantwoording van baten en lasten geschiedt in de periode waarin de activiteiten waarop ze betrekking hebben plaatsvinden. Van coproducties met andere gezelschappen worden de inkomsten en uitgaven volledig onder hun categoriale rubrieken in de resultatenrekening verwerkt. Het aandeel van derden in deze inkomsten en uitgaven wordt separaat onder D.2.3. 'Organisatiekosten' verantwoord als 'Bijdrage coproducties'. De voor 31 december 2016 gemaakte externe voorbereidingskosten voor een productie/activiteit die voor het eerst in het nieuwe boekjaar wordt gespeeld, zijn geactiveerd als 'Onderhanden activiteiten'. Voorbereidingskosten van een over de balansdatum doorlopende productie zijn geactiveerd naar evenredigheid van het aantal uitvoeringen in het nieuwe boekjaar c.q. het aantal gerealiseerde uitvoeringen in het jaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft.

BEGROTING

In de jaarrekening is de begroting van het huidige jaar vermeld, zoals opgenomen in het 'Activiteitenplan 2013-2016' en ingediend bij de diverse betrokken overheden.

3.4 WNT-verantwoording 2016

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op St. Toneelgroep Oostpool toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum. Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor St. Toneelgroep Oostpool is € 179.000. Het individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voortopfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van [Raad van Toezicht / Raad van Commissarissen] bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

De beloning van de artistiek directeur, de zakelijk directeur en alle personeelsleden geschiedt volgens de CAO Theater. De beloningen blijven derhalve ruim onder de WNT norm.

De leden van de Raad van Toezicht doen hun werkzaamheden onbezoldigd.

3.5 Prestatieoverzicht 2016

	Begroting 2016			Resultaat 2016			Resultaat 2015		
	Aantal	Aantal bezoeken		Aantal	Aantal bezoeken		Aantal	Aantal bezoeken	
1. Producties									
Nieuwe eigen producties (incl. COA, Artez, Club Oostpool)	10		53.550	6		27.691	7		28.915
Nieuwe coproducties				3		6.481	4		5.539
Reprise eigen productie				1		514	0		0
Reprise coproductie									
waarvan producties grote zaal		3			2	13.510	5		18.946
waarvan producties midden en kleine zaal		9			13	38.797	11		33.800
Totaal uitvoeringen/bezoeken	12		53.550	15		52.307	16		52.746
2. Uitvoeringen									
Reguliere voorstellingen in de standplaats	75		12.500	58		7.427	67		9.289
Reguliere voorstellingen buiten standplaats	165		30.250	191		28.961	171		26.395
waarvan in Gelderland, excl Arnhem	15		2.625	12		2.119	5		1.257
waarvan in Overijssel	15		2.625	13		1.638	12		1.685
Reguliere voorstellingen buitenland	0		0	5		1.437	25		6.372
Totaal uitvoeringen/bezoeken	240		42.750	254		37.825	263		42.056
3. Schoolvoorstellingen									
Schoolgebonden voorstellingen primair onderwijs	15		900	0		0	0		0
Schoolgebonden voorstellingen voortgezet onderwijs	165		9.900	284		14.482	181		10.690
Schoolgebonden voorstellingen overig	0		0	0		0	0		0
waarvan in standplaats Arnhem	15		900	47		2.361	24		1.342
waarvan in Gelderland excl Arnhem	90		5.400	96		5.400	78		4.680
waarvan in Gelderland waarvan in Overijssel	75		4.500	128		5.968	57		1.328
Totaal schoolvoorstellingen/bezoeken	180		10.800	284		14.482	181		10.690

	Begroting 2016				Resultaat 2016				Resultaat 2015			
4. Diverse activiteiten												
Schoolgebonden activiteiten	6		1.000		37		1.648		10		587	
Openbare activiteiten	53		4.650		67		2.621		58		2.060	
Totaal diverse activiteiten/bezoeken	59		5.650		104		4.269		68		2.647	
* gastvoorstellingen	10		1.250		11		540		15		775	
totaal	489		60.450		653		57.116		527		56.168	
Aantal scholen waarmee is samengewerkt							70				70	
Aantal unieke bezoekers website							102.938				79.829	
Aantal volgers op Facebook							11.833				8.569	
Aantal volgers op Twitter							4.591				4.248	
Aantal volgers instagram							2.517				979	
Aantal volgers LinkedIn							211				164	
Aantal vrijwilligers							15				15	
Aantal (huis)vrienden							2.616				2.938	

Schoolvoorstellingen en jeugduitvoeringen: per voorstelling kunnen 2 schoolklassen aanwezig zijn, zijnde ruim 60 leerlingen. Het exacte aantal aanwezige jongeren wordt niet geteld. Het is per uitvoering op 60 gesteld.

